waren dan zouden zij hierop zeker wijzen, maar even ontwijfelbaar, zou er dan eene uitbarsting tegen hen gevolgd zijn en dit teekent den toestand!

De S. D. A. P. is van den internationalen weg afgeweken. Ook dit heeft Wibaut na het Arnhemsche congres in „de Nieuwe Tijd" erkend.

Gij wilt uit de S. D. A. P.! is er gezegd. Maar spr. ontkende dit ten sterkste. Niemand ook niet de „Tribune"-redacteuren wilde de partij verlaten, maar zij eischten het recht voor zich op om in de gelederen het zuivere beginsel te propageeren en als fractie tot kracht te komen. Spr. verklaarde dat degenen die overgingen tot de nieuwe partij evenzeer de eenheid der sociaal-democratie willen als zij die nu nog lid zijn van de S. D. A. P. Nog op dit oogenblik — dus ter elfder ure — willen wij medewerken indien het mogelijk is om de eenheid tusschen de twee partijen op zoodanige wijze te herstellen dat ook de Marxistische practijk aan het woord kan komen op redelijke en zakelijke wijze. Als het Internationaal-bureau die nu de zaak in handen heeft, zulke voorstellen kan formuleeren en de S. D. A. P. aanvaardt ze, dan zijn wij, commissieleden bereid, (en spr. was er van verzekerd dat hij mede namens de geheele nieuwe partij sprak), de eenheid in de Nederlandsche arbeidersbeweging te herstellen! (Langdurig en luid applaus). Als het noodig is onze volgende vergaderingen op te schuiven en voorloopig af te zien van verdere uitvoering der congresbesluiten, dan zijn wij daartoe bereid, zoo althans de S. D. A. P., die dadelijk na het Deventer-congres de vijandelijkheden opende, verdere dadelijkheden eveneens opschort.

Spreker verzette zich tegen de beschuldiging dat de Marxisten wars zouden zijn van discipline en dat zij het daarom niet in de S. D. A. P. konden uithouden. Alleen van die discipline zijn ze afkeerig, welke de democratische uitings-vrijheid wil dooden en handlanger wil zijn van het kapitalisme. Toch werd hiervan in de „Notenkraker" een illustratie gegeven. Spr. beklaagt den kunstenaar die zich hiertoe moest leenen. Vuiler en smakeloozer kon het niet. (Applaus).

Wij, zeide spreker, staan in de lijn der Internationale sociaal-democratie. Er waait eenzelfde frissche bries door geheel West-Europa. Overal worden de middelen herzien welke men aanwendde om tot het proletariaat te gaan — in alle landen worden nieuwe tijdschriften opgericht maar in Nederland vergeet men te zeer den samenhang der internationale toestanden.

En thans zijn we dus bijeen in ons eerste congres. Wij zijn klein in getal, maar wij worden gedragen door ons *groote beginsel, dat wij zullen trachten tot practijk te* maken. Groeien zullen wij als partij wellicht niet zoo snel, als wij zouden willen, maar wij zullen toch blijven vasthouden aan onze onverzwakte overtuigingen, en in de uren dat moet worden opgetreden, zullen wij de dingen begrijpen. Wij zijn geen propaganda-club, geen sekte, maar een partij die steunt op het oude en ongeschonden beginselprogram dat de S.D.A.P. achter zich liet. Ons eerste congres houden wij op den sterfdag van Karl Marx. Dat wij zijn oude revolutionaire stem aan de arbeiders doen hooren, en dat wij ons hiervan niet laten afhouden, noch door de anarchisten, noch door de revisionisten! (Toejuichingen).

Meegedeeld werd daarna door den Voorzitter, dat de nieuwe partij thans 400 leden telt, nl. te Amsterdam 160, Rotterdam 65, Den Haag 45, Utrecht 25, Bussum 15, Delft 7, Zwolle 13, Westeremden 10 en Leiden 56. Te Weesp wordt een afdeeling opgericht, en hetzelfde bericht men uit Vlissingen, Haarlem, Groningen en Leeuwarden.

Nadat de commissie van voorbereiding benoemd was als congresbureau, leidde dr. Gorter in het voorstel van de commissie van voorbereiding, om als Beginselprogram aan te nemen het oude socialistische program.

Hij begon met er zijne voldoening over uit te spreken dat hij eindelijk in staat is deze beginselen in eene vergadering toe te lichten, zonder dat men hem de beschuldiging tegemoet zal voeren: „gij doet dat om eene andere richting in onze partij er onder te brengen." Tevens sprak dr. Gorter als zijn hoop uit dat de bemoeiingen van het Internationaal bureau zoodanige gevolgen mogen hebben, dat dit zelfde ook eenmaal in de S. D. A. P. zal kunnen geschieden.

Vervolgens lichtte spr. uitvoerig toe, waarom z.i. het Marxistisch program dient te worden verkozen boven het Revisionistische.

Volgens hem wordt in het oude socialistische program, dat de nieuwe partij tot het hare wil maken, zeer duidelijk aangegeven de zuivere theorie van Marx, die heenwijst naar een onoverbrugbare klove tusschen kapitaal en arbeid.

Het is hieraan dat de nieuwe partij zeer sterk wil vasthouden, terwijl de Revisionisten hun strijd meer en

niet bindend zijn voor de commissie; hij geeft slechts weer wat als de grondslag der discussies kon worden aangenomen.

De inhoud is als volgt:

Strijdprogram.

„Algemeen, gelijk, enkelvoudig en rechtstreeksch kies- en stemrecht voor mannen en vrouwen, die hun 20e jaar bereikt hebben, met geheime stemming.

Democratiseering van alle staatsinstellingen (afschaffing 1e Kamer, volksreferendum, evenredige vertegenwoordiging, republikeinsche regeeringsvorm.)

„Bestrijding van alle maatregelen en wettelijke voorschriften, die de arbeidersklasse zouden belemmeren in haar vrijheid van organisatie en actie (recht van vereeniging, vergadering, meenings- en uitingsvrijheid, stakingsrecht zonder onderscheid tusschen arbeiders in vrije bedrijven en ambtenaren of arbeiders in publieken dienst).

„Afschaffing van alle bepalingen, die er op gericht zijn de politieke en economische gelijkgerechtigdheid der vrouw te verkorten (bestrijding van elk streven om de mogelijkheid tot of gelegenheid voor beroepsarbeid voor de vrouw te verminderen en de vrouw van het terrein van den maatschappelijken arbeid terug te dringen, met wettelijke, beschermende bepalingen voor arbeidsters, voorzoover die in het algemeen door hare lichamelijke gesteldheid geboden zijn, en in het bijzonder ten einde de moeder-arbeidster zonder loonderving de uitoefening harer moederfuncties mogelijk te maken).

„Een arbeidswetgeving, ter bevordering van de lichamelijke en geestelijke weerbaarheid der arbeidersklasse, zoowel in de nijverheid, den handel en 't vervoerwezen, als in den landbouw en de veeteelt. (Achturige werkdag, afschaffing of zoo groot mogelijke beperking van den nachtarbeid, verbod van kinderarbeid tot 14 jaar, bescherming tot 18 jaar. Kostelooze verzekering der arbeiders tegen de gevolgen van ziekte, invaliditeit, ongevallen, werkloosheid en ouderdom onder contrôle en medebestuur van belanghebbenden.)

„Volledige gelegenheid om kosteloos van alle inrichtingen van openbaar onderwijs gebruik te maken. Uitbreiding van het verplichte, neutrale lager onderwijs, zoowel ten aanzien van leerstof, duur, voortzetting en herhaling, als ten aanzien van de lichamelijke verzorging der leerlingen.

„Volledige scheiding van Kerk en Staat. Bestrijding van maatregelen, die beoogen uit de publieke kassen steun te verleenen aan schoolinstellingen, die het onderwijs dienstbaar willen maken aan de bevordering van godsdienstige opvattingen of kerkelijke dogma's.

„Afschaffing van het militaire stelsel. Invoering van een algemeene volkswapening in plaats van 't staande leger.

„Kostelooze rechtspleging, deelneming van gekozen leeken aan de rechtspraak (volksjury).

„Naasting van alle bedrijven, die een monopolistisch karakter dragen.

„Uitbreiding, verscherping en krachtige doorvoering van de wettelijke bepalingen ter bestrijding van den grond- en woningwoeker en ter bevordering van een deugdelijke volkshuisvesting.

„Sterk opklimmende belasting op de inkomsten, het vermogen en de erfenissen met vrijstelling van on- en minvermogenden. Staatserfrecht. Afschaffing van alle belastingen op noodzakelijke volksbehoeften.

„Opm. Nog te formuleeren: Koloniale kwestie, Agrarische kwestie en Gemeenteprogram."

Op dit concept gaf spr. eene uitgebreide toelichting. Op den voorgrond wordt gesteld algemeen kiesrecht, en alle volgende punten zijn hieraan ondergeschikt.

Dat zal de gansche tactiek der nieuwe partij bij de verkiezingen en in de propaganda moeten wezen, en hieraan is in het bijzonder uitdrukking gegeven in de volgende motie.

Kiesrechtmotie.

„De constitueerende vergadering der S. D. P. in Nederland,

„overwegende, dat de politieke actie der sociaal-democratie — zooals de motie op het 1e congres der S. D. A. P. te Deventer in 1895 aangenomen, terecht zegt — alleen dan aan de arbeidende klasse duurzaam kan ten goede komen, wanneer zij zich niet alleen ten doel stelt het verkrijgen van wettelijke maatregelen tot voorziening in de directe nooden der arbeiders, doch op zulk een wijze wordt gevoerd, dat zij de arbeidersklasse rijp maakt voor haar taak in den klassenstrijd; en dat dit juist dan zal geschieden, wanneer de Partij bij de verkiezingen haar einddoel: de verovering van de politieke en economische machtsmiddelen, op den voorgrond stelt;

„van meening, dat bij den tegenwoordigen stand der economische en staatkundige verhoudingen in Nederland de invoering van het rechtstreeksche en gelijke Algemeen Kiesrecht voor het Parlement, de Gemeenteraden, de Provinciale vertegenwoordiging enz. de voorwaarde is voor de verovering van alle democratische en sociale

ders helpen, kan het zijn in de richting van ons program, kan het niet, dan toch!" Neen, riep spr. uit, „dan toch niet!" (Toejuichingen.) De werklieden mogen niet het kapitalisme zien als uitredding. Dat moet vóór alles worden voorkomen!

Spr. besloot met te herhalen, dat dit congres is voortgekomen uit bittere noodzakelijkheid, maar aan de vastberadenheid en de blijheid waarmede de strijd zal worden voortgezet, wanneer men niet met de S.D.A.P. tot overeenstemming komt, zal dit niets afdoen.

Hierna werd gepauseerd.

In de middagzitting deelde de voorzitter allereerst mede, dat het de bedoeling is aan de commissie voor uitwerking van het strijdprogram op te dragen, zoo spoedig mogelijk haar rapport uit te brengen. Bijv. op Hemelvaartsdag. Door het bestuur wordt als lid der commissie aanbevolen den heer Wiedijk.

Daarna werd de gedachtenwisseling geopend over het strijdprogram, de kiesrechtmotie en over de houding der nieuwe partij bij de herstemmingen.

De heer van Eek (Leiden) had in het strijdprogram den strijd tegen het alcoholisme gemist. Overigens kon hij er zich volkomen mee vereenigen.

De heer Robbers (Rotterdam) gaf eene illustratie van de bewering, dat bij herstemmingen door de S.D.A.P. vrijzinnigen van allerlei gading zijn gesteund, dus in strijd met de vroegere Haagsche motie.

De heer Burm (den Helder) wilde in den leidraad voor het strijd-program in plaats van „algemeene volkswapening" lezen: „afschaffing van het militaire stelsel". Dit is absoluter; het eerste begrip kan tot misverstand leiden. De heer Van der Wijk (Amsterdam) vatte den leidraad zóó op, dat de commissie er zich niet geheel aan te houden heeft, maar vrijheid van beweging houdt.

De voorzitter antwoordde daarop dat de geest van den leidraad echter wel door de vergadering zal worden vastgesteld, en dat de commissie zich dan hieraan te houden heeft.

De heer Van der Wijk verzette zich daartegen. Er is bijv. in socialistische kringen geen eensgezindheid op het punt van volkswapening. Laat men de commissie in de gelegenheid stellen hierover vrij hare gedachten te doen gaan.

In de tweede plaats wenschte spr. te lezen dat de strijd voor de invoering van het rechtstreeksche en gelijke algemeen kiesrecht de voorwaarde is voor de verovering van alle democratische en sociale hervormingen — en dus niet alleen de invoering van .... enz.

Dit ter onderscheiding van burgerlijke strijdleuzen.

De heer Goudzwaard vroeg de aandacht voor de arbeiders-coöperatie. Ook het streven hiernaar moet in het strijd-program worden vastgelegd.

De heer Schutte (plaatsvervangend lid der commissie van voorbereiding) achtte het bezwaar van den heer Van der Wijk niet ernstig. Als de commissie voor uitwerking van den leidraad aan den arbeid is getogen, kan in „de Tribune" immers over amendementen gesproken worden. Het gaat hier niet als in de S. D. A. P., waar aan critiek de mond gesnoerd wordt.

Mr. Mendels vestigde er de aandacht op dat de commissie van redactie in eene moeilijke positie verkeerde, toen zij het concept opstelde. Zij stond al voor een noodgeval, door de plotselinge uittreding van zooveel leden en er kon voorloopig dus slechts een basis gelegd worden, waarop kan worden gedebatteerd. Amendementen kunnen nog altijd worden aangenomen, maar vooralsnog meende spr. dat volkswapening op zuiver sociaal-democratische gronden kan worden verdedigd. Wet karakter van den leidraad is niet om alle punten welke in het strijdprogram opgenomen worden, te noemen. Alleen de allerbelangrijkste punten zijn genoemd, dus niet het alcoholisme, coöperatie, enz.

Vooral diende te worden uitgedrukt dat de strijd voor het algemeen kiesrecht alles primeert; alleen de meest betrouwbare candidaten, welke zich hier voor verklaren, zullen daarom worden gesteund, en daartoe zullen hun vragen worden gesteld. Wij willen bij de verkiezingen niet langer de generale hutspot, waartoe de S. D. A. P. meewerkte, omdat de revisionisten te groote waarde hechtten aan de parlementaire machtspositie. Wibaut heeft in Deventer gezegd, de critiek van de Marxisten moet zóó zijn, dat de gevechtswaarde van onze vertegenwoordigers in de Kamer er door versterkt wordt. Zeker, zeide spr., maar het optreden der Kamerleden moet dan ook zóó wezen, dat ook de gevechtswaarde van de arbeiders toeneemt. (Applaus).

Het is een groot gevaar in Nederland om altijd van twee kwaden het beste kiezen, dus een oud-liberaal te verkiezen boven een clericaal. Aldus wordt de sociaal-democratische arbeiderspartij de krijgsgevangene van de liberalen. (Geroep: juist!)

Onder het kabinet-de Meester is het gebleken hoe slap

de gestemd worden.

De heer Wacht (Delft) steunde het bestuursvoorstel.

De heer Robbers (Rotterdam) meende met Ceton, dat men zich eenvoudig heeft af te vragen of men in staat is in een zeker district voldoende propaganda voor de beginselen der nieuwe partij te voeren. Niet moet voorop staan het verkiezinkje-spelen, het alles op haren en snaren zetten teneinde een zetel te verwerven of te behouden.

Mej. Stel-Vos (Westeremden) wees erop, dat het gebruik in het buitenland meebrengt geene sociaal-democratische tegencandidaten te stellen in de districten waar reeds sociaal-democraten van andere kleur zitten.

De heer Knuttel (Leiden) wenschte ook bij eerste stemming den candidaat der S.D.A.P. te steunen, als men niet in staat is met een eigen candidaat in het vuur te komen.

De heer Ceton achtte in zijne beantwoording de stelling onhoudbaar, dat men geen eigen candidaten moet stellen in de districten welke door S. D. A. P.-ers in de Kamer vertegenwoordigd worden. Dan zou men het veld laten aan het revisionisme. Als in Amsterdam 3 geen eigen candidaat wordt gesteld, dan zou bij eerste stemming mr. Troelstra moeten worden gesteund, en men zou aldus nooit kans krijgen op een eigen zetel.

Een voorstel-Vader (Weesp), gesteund door mej. Stel-Vos (Westeremden) om bij de aanstaande verkiezing geen candidaten te stellen tegenover de zittende leden der S. D. A. P., werd hierop verworpen met 17 stemmen voor en eene groote meerderheid tegen. Evenzoo verging het een voorstel-de Visser (den Haag) om in het voorstel der commissie althans de namen der districten te schrappen. De voorstanders hiervan waren echter grooter in getal (n.l. 176—221 stemmen).

Het voorstel der commissie werd daarna aangenomen, en wel uitgebreid in dien zin dat door de afdeelingen die zich krachtig genoeg gevoelen, naar eigen inzicht kan worden gehandeld.

Hoe bij de herstemmingen zal worden gehandeld, zal in de volgende vergadering worden uitgemaakt. Dan zal ook worden behandeld de volgende motie in zake vakbeweging, welke nu wegens het late uur moest blijven liggen.

De Soc.-Dem. partij,

het in het belang der arbeidersklasse als noodzakelijk erkennende, dat ter ontvoogding van het proletariaat zoowel op politiek als op oeconomisch terrein wordt gestreden,

van oordeel, dat de vakbeweging alleen dan in het belang der arbeidersklasse werkzaam zal zijn, indien zij haar strijd, waar noodig, ook langs den politieken weg voert,

overwegende, dat in Nederland de bij het N. V. V. aangesloten organisaties en het N. V. V. zelve als centrale dezer vakvereeniging aldus ten strijd voeren,

spreekt als haar meening uit, dat het de plicht is van elken sociaal-democraat, lid te zijn van een bij het N. V. V. aangesloten vakvereeniging, of zoo dit in zijn vak nog niet mogelijk is, het daarheen te leiden, dat zijn vakgenooten overtuigd worden van de noodzakelijkheid en het belang van dit standpunt, en al het mogelijke gedaan wordt, om zijn vakvereeniging tot aansluiting bij het N. V. V. te bewegen,

roept alle arbeiders op tot het voeren van den klassenstrijd zoowel met de politieke als met de oeconomische wapenen.

Door den voorzitter, die met dr. Gorter naar Brussel is gereisd om het standpunt der nieuwe partij tegenover het „Internationale" bureau uiteen te zetten, werd ten slotte meegedeeld, dat het resultaat dier besprekingen vooralsnog niet in détails kan worden meegedeeld. Slechts verzekerde spr. dat het mogelijk is, dat het internationale bureau alsnog dergelijke voorstellen formuleert, dat de nieuwe partij zich daarbij kan neerleggen.

Goedgekeurd werd door het congres om stappen te doen, ten einde aansluiting te verkrijgen bij het Internationaal bureau. De heeren Wijnkoop en Gorter zullen als gedelegeerden optreden.

Het bestuur van de nieuwe partij zal bestaan uit 7 leden, drie in Amsterdam en vier daarbuiten wonende. De heer Wijnkoop werd verkozen tot voorzitter; mevr. Mensing tot secretaris-penningmeester, en de heer Ceton tot derde lid.

Als niet-Amsterdamsche bestuursleden werden gekozen de heeren: mr. Mendels, dr. Gorter, Heemerik en De la Vita.

De Tribune werd geproclameerd tot het orgaan der nieuwe partij. De inhoud zal grooter worden gemaakt, terwijl de redactie tot de volgende vergadering zal bestaan uit de heeren Ceton, dr. Van Ravesteijn, Wijnkoop, dr. Gorter en mr. Mendels.

Even vóór de sluiting der vergadering stelde de af-

dergelijke abuizen.

Het is te hopen, dat de bondswaardigheidsbekleeders dan wat actiever zullen zijn.

Van alle plaatsen in het land komen berichten, dat de wedstrijden niet doorgingen, hier en daar is men nog wel even beginnen te spelen, maar weldra werd gestaakt.

Quick—G. V. C.

Het sneeuwt nog steeds als er begonnen wordt en het veld is zoo modderig, dat de spelers herhaaldelijk den bal voorbij loopen. G. V. C. neemt in het begin het spel in handen en reeds na eenige minuten weet haar linksbuiten te doelpunten. Nu begint Quick een beetje vuriger te spelen en tot de rust gaat het zoowat gelijk op, met G. V. C. iets in de meerderheid. Den Wageningers gelukt het dan ook nog 2 keer te doelpunten en rust gaat dus in met 3—0 voor G. V. C. Na rust staken echter eenige Quickspelers, zonder dat de scheidsrechter tot dit staken het sein gaf, met 't gevolg, dat G. V. C. met een 8—0 overwinning naar huis gaat.

Proefwedstrijd Zuidelijke elftallen.

Niettegenstaande het dik besneeuwde terrein, dat spotte met alle pogingen van 't N. O. A. D.-bestuur om het bespeelbaar te houden en trots de steeds vallende vlokken, waren, op van der Jagt (M.V.V.O.) na, alle spelers der beide proefelftallen present, doch was slechts zeer weinig publiek opgekomen. Er werd 2 maal een half uur gespeeld, partij A. in wit-zwart gesteepte tricots, partij B in de rood-wit-blauw gesjerpte flanellen hemden. Voor De Wijs (Velocitas), van der Ouderaa (B.O. Z.H.B.S.), Anschütz (E.M.M.) en van der Jagt (M.V.V.O.), die, òf bedankt òf niet opgekomen waren, speelden resp. van Berg (Velocitas), Schollaert (Willem II), Vermeulen (N.O.A.D.) en van Son (N.O.A.D.) Goed spel was onmogelijk; niettemin waren de partijen goed aan elkander gewaagd. getuige de juiste uitslag 2—2. Na afloop stelde de Zuid. XI commissie, bestaande uit de heeren M. de Boer, J. P. van Bel en D. J. van der Garde, het zuidelijk elftal, voor den wedstrijd Zuid-Noord op 28 Maart e.k. als volgt vast:

H. van Steijn (N.O.A.D.) — doel.

P. Arts (Willem II) en J. De Wijs (Velocitas II) — achter.

J. F. O. Huese (N.O.A.D.), T. van Wessum (Zaltbommel) en D. Reijnenberg (Quick II Nijmegen) — midden.

K. Hoogenberk (Helmond), H. Loonen (N.O.A.D.), J. J. van der Jagt (M.V.V.O.), M. van der Nagel (N.O.A.D.) en P. van Beurden (Willem II) — voor.

Invallers:

Doel: W. v. d. Bergh (Willem II).

Achter: J. Vermeulen (N.O.A.D.)

Midden: Rettschnick (Willem II) en Posthumus (Velocitas II).

Voor: K. van Erpecum (Velocitas II) en V. Kuijpers (N.O.A.D.)

Dank zij de goede zorgen van het N.O.A.D.-bestuur was de première op haar nieuwe terrein uitmuntend geregeld; jammer dat het weêr veel van 't goede bedierf.

Seriewedstrijden Hercules.

Hercules te Utrecht organiseert op 9 en 16 Mei a.s. seriewedstrijden op haar terrein voor vereenigingen uit de provincie Utrecht. Uitgenoodigd zijn Kampong, U.V.V., D.O.S., Quick (Amersfoort), Victoria (Hilversum), A.W. (Bussum) en Hercules I en II.

Door enkele Utrechtsche voetballiefhebbers zijn eenige prijzen beschikbaar gesteld.

Brabantsche Voetbalbond.

Als vice-voorzitter van den Brabantschen Voetbalbond is gekozen de heer J. P. van Bel, te Breda.

Het bondselftal van den B. V. B. zal op 4 April op het terrein van den B.O.Z. H.B.S., te Bergen op Zoom, een wedstrijd spelen tegen de F.C. Alliance uit Antwerpen, een Belgische tweede klasse vereeniging.

Als een bewijs hoe het voetbalspel in Brabant steeds aan populariteit wint, diene het feit, dat de gemeenteraad van Waalwijk in de laatst gehouden vergadering besloot, aan de te Waalwijk gevestigde voetbalvereeniging W.V., een subsidie van f 50 toe te kennen.

Rotterdamsche Voetbalbond.

Alle terreinen werden afgekeurd, zoodat de wedstrijden niet doorgingen.

Voor de reserve tweede klas van den N.V.B. speelde te Amsterdam Ajax II tegen V.O.C. III. Ajax II won met 3—1.

NEGENDE JAARGANG. DINSDAG 16 MAART 1909. 1e Oplaag. No. 2744.

HET VOLK

DAGBLAD VOOR DE ARBEIDERSPARTIJ

ABONNEMENTSPRIJS: 10 cent per week; f 1.30 per 3 maanden bij vooruitbetaling.) Met geïllustreerd weekblad *De Notenkraker* 15 cent per week, f 1.95 per 3 maanden (bij vooruitbetaling.) Voor het buitenland abonneert men zich aan de postkantoren, of tegen inzending van het abonnementsbedrag (verhoogd met porto): voor België f 2.35; het overige Europa f 3.55; Indië en Amerika (bij wekelijksche verzending) f 2.85, alles met *De Notenkraker*, daarzonder 65 cent minder. Losse nummers 3 cent

BUREAUX VAN REDAKTIE, ADMINISTRATIE EN EXPEDITIE
KEIZERSGRACHT 378 **AMSTERDAM.**
Telephoonn. voor de Redaktie 6963, voor Administratie en Expeditie 3267.

ADVERTENTIËN: 1–5 regels f 1; elke regel meer 20 cent Ingezonden Mededeelingen 40 cent. Bij abonnementskontrakt speciaal tarief. Aanvraag betrekking, huur, verhuur, enz. tot 5 regels 25 cent Familieberichten tot 5 regels 30 cent. Iedere regel meer 6 cent (bij vooruitbetaling) — Arbeidersvereenigingen, mits rechtstreeks bij de Administratie advertentiën 10 cent per regel. Vergaderingen enz. tusschen den tekst 20 cent per regel.
De Notenkraker 30 cent per regel. Reclames 60 cent per regel.

Dit nummer bestaat uit 2 bladen.

EERSTE BLAD.

Oproep om steun voor de verkiezingen.

Aan alle partijgenooten en geestverwanten.

Binnen korten tijd is de verkiezingsactie in alle districten, waar candidaten onzerzijds gesteld worden, in vollen gang. Reeds zijn de partijgenooten in enkele distrikten flink in de weer.

De persoonlijke toewijding van honderden bij honderden partijgenooten zal geëischt kunnen worden voor spreken, debatteeren, verspreiden, huisbezoek, enz. enz., en met liefde zal zij gegeven worden, omdat het gaat voor de versterking van onze partij, voor de vergrooting van de machtspositie van het proletariaat, voor de propageering van het socialisme.

Met lust en opgewektheid gaan wij den verkiezingsstrijd in 1909 tegemoet en er zal gestreden worden, zooals dat van sociaaldemocraten verwacht mag worden, omdat zij weten te strijden voor een groot beginsel.

Reeds zijn uit enkele districten verzoeken om geldelijken steun uit de partijkas ingekomen. Doch het beschikbare geld is niet voldoende om dien steun te verleenen, zooals dat noodzakelijk is.

Zendt dus allen uw bijdragen of uw toezeggingen; persoonlijke toewijding kan veel doen, doch niet alles, is zelfs machteloos als de gelden ontbreken.

Zendt uw bijdragen, uw toezeggingen aan het partijsecretariaat, onder het motto: „Verkiezingen", aan het bekende adres, de Genestetstraat 16, Amsterdam.

Alle ingekomen gelden worden eenmaal per week verantwoord in „Het Volk".

burgerlijke partijen. Het zou een interessant werkje zijn, uit de pers van dien tijd op te diepen de uitingen van verontwaardiging en spot over de volksmisleiding en de dwaasheid van de menschen die zulk een eisch stelden en propageerden.

Wij herinneren ons zelfs een anarchistisch vlugschrift, dat hier of daar nog wel te vinden zal zijn, waarin die zaak van het staatspensioen belachelijk werd gemaakt en voor onmogelijk verklaard, wat eigenlijk alleen bewijst dat bij deze lieden alles mogelijk is.

Om slechts één staaltje aan te halen van de wijze waarop de eisch door de meest vooruitstrevenden in het burgerlijke kamp werd ontvangen, het volgende:

In die dagen bestond een blaadje, „Radicale Hervorming" getiteld, onder redaktie van een „kommissie uit de volgende medewerkers". Uit de lijst van de medewerkers willen wij slechts enkelen noemen, waardoor we dadelijk weten met wie wij te doen hadden. Het waren o. a. Mr. Z. van den Bergh, Dr. Eringaard, P. W. J. van Hassel, Dr. Kernkamp, Th. M. Ketelaar, Ch. R. Kouveld, P. Nolting, Th. de Rot.

Het puikje der burgerlijke demokraten, zoo zou men zeggen.

Welnu, in een no. van dat blaadje, het nummer van 18 September 1897, kwam een hoofdartikel voor, „Pensioen-kwakzalverij" getiteld, waarin men als volgt lostrekt tegen degenen die van plan waren in Den Haag een groote meeting voor staatspensionneering op touw te zetten.

„Het spelletje der staatspensioenneering van loonarbeiders zal nog eenigen tijd worden voortgezet. Men beschouwt het blijkbaar nog als een uitstekend agitatiemiddel."

„Wij hebben steeds gemeend dat deze voorspiegeling aan de arbeiders in hoofdzaak dienst moest doen gedurende den verkiezingstijd, want dat de leiders der sociaal-demokratische beweging wel beter wisten."

Het betoog wat volgt, wij zullen het niet oprakelen. Zelfs maakte men zich bezorgd dat de arbeidersbeweging zich belachelijk zou maken. Het slot van het artikel luidt:

„Dus wel een pensioen, zeker, dringend noodig, maar geen staatspensioen.

„Een pensioen is dadelijk mogelijk, maar een staatspensioen, dat weet ieder, daar komt toch niets van, de socialisten weten dat zelf wel.

„Die heele beweging der socialisten voor het staatspensioen, daarop past geen ander woord dan pensioen-kwakzalverij."

Wij zullen de schrijvers van dat blaadje niet lastig vallen met deze uitlatingen. Ze zullen zelf de eersten zijn, hopen wij, om ze niet meer te herhalen, en de laatsten om thans nog te betoogen wat ze toen betoogden.

pensioenbedragen die nu over 't algemeen betaald worden, in aanmerking neemt.

Want gewoonlijk vergeet men dat de pensioenbedragen die gedurende de eerste 25 jaren verkregen worden bij de pensioenverzekering, alleen in de hoogste klassen, dus voor menschen met de hoogste loonen, boven de f 3 stijgen. Gedurende lange jaren blijven ze staan op een minimum, dat zoowel in het ontwerp-Kuyper als in het ontwerp-Veegens op f 2 per week gesteld was, en voor de lagere loonen niet heel veel daarboven stijgen kon.

Zijn de pensioenen overal waar staatspensioen is ingevoerd, dus al erg laag, bij invoering van verzekeringen zouden ze gedurende lange jaren niet hooger, eer nog lager zijn. En de heele kosten van in-elkaar-zetting der verzekering en de heele rompslomp daarover zou enkel verlies zijn.

De praktijk heeft dus nu reeds bewezen dat wij, die dwaze aanhangers van staatspensioen, wij, die pensioen-kwakzalvers, ook in deze weer eens gebleken zijn de praktische menschen te zijn. Na 12 jaren van strijd moeten zij die tot daden willen komen, ons gelijk geven, en blijven alleen de beslist reaktionaire elementen het verzekeringsdenkbeeld aanhangen.

* * *

Over dat verzekeringsdenkbeeld een enkel woord. Wij zijn geen principieele tegenstanders van verplichte verzekering. Wij zijn geen Fabiussen. Verplichte ziekteverzekering, wij zullen er vóór zijn [illegible] andere verplichte verzekeringen, als zij [illegible] verzekingen zijn.

Wat is eigenlijk het gronddenkbeeld van het verzekeringswezen? Gemeenschappelijk gedragen risico, dat is het heele verzekeringswezen. Risico sluit in zich gevaar, dreigend gevaar. Men verzekert zich tegen een onzekerheid, tegen een gevaar dat dreigt en op een of ander, onzeker, tijdstip komen kan.

Zoo is het bij verzekering tegen ziekte, tegen ongeval, tegen brand, tegen hagelslag, tegen inbraak, enz. enz. Bij al deze verzekeringen staat het zóó, dat men te doen heeft met zaken die iemand op een onzeker tijdstip kunnen treffen en schade toebrengen.

Komt dat tijdstip, wordt men getroffen door ziekte, ongeval, brand, enz., dan wordt de schade vergoed met de gelden, geofferd door de gezamenlijke verzekerden. Dat is de gezamenlijk gedragen risico. Den ongelukkige, hem die getroffen is, wordt uitbetaald met het geld van degenen die gespaard bleven. Den ongelukkige wordt uitbetaald met het geld van den gelukkige.

Bij de ouderdomspensionneering is het verzekeringsgeval niet aanwezig. Een bepaalden

vinger op moeten leggen, nu de „Tribune"-redaktie, die het onleesbare stuk waarschijnlijk ongelezen heeft geplaatst, verzuimd heeft er een potloodstreep door te halen.

In dat artikel wordt verteld dat Vliegen in de „Sozialistische Monatshefte" van Gorter en Pannekoek verteld had, dat zij eigenlijk „een paar eerzuchtduikelaars" waren. Want Vliegen had geschreven, dat „Gorter droomde van de lauwerkransen van een Kautsky" en „Pannekoek van die van een Franz Mehring". De schrijver noemt dat „partijgenooten in hun goede trouw bekladden."

Men vraagt zich af waar het heen moet als het gewoonte wordt met zulke gevolgtrekkingen om zich heen te gooien.

Vliegen heeft indertijd in de „Monatshefte" gezegd dat onze Marxisten den Duitschen partijstrijd in onze partij, waar er geenerlei aanleiding toe was, importeerden. Daarbij vergeleek hij hetgeen Gorter en Pannekoek hier wilden met wat Kautsky en Mehring in Duitschland doen. Bestempelt men daardoor iemand tot eerzuchtduikelaar? Maakt men daarmee iemands goede trouw verdacht?

Als wij ze[illegible]gen wil in Nederland de rol spelen die Bernstein in Duitschland vervult, is dat dan Vliegens goede trouw verdacht maken?

Als de „Tribune" doorgaat met zulken onzin op te nemen, dan zal de „Vrije Socialist" spoedig de konkurrentie niet meer kunnen volhouden.

De nieuwe partij.

(Vervolg van het Tweede Blad.)

Gorter raadt aan de aangenomen herstemmingstaktiek uitvoerig in „De Tribune" toe te lichten, week aan week, om een vast terrein te hebben in den strijd met de S. D. A. P.

Aan het te kiezen bestuur wordt opgedragen de samenstelling der statuten.

De naam.

De kommissie stelt voor de partij te noemen: De sociaaldemokratische partij in Nederland.

Knuttel (Leiden) deelt mee dat in de kommissie was voorgeslagen de partij te doopen als de „Internationale soc. dem. partij".

Voogd (Tiel) wenscht Nederlandsche soc. dem. partij en een ander Nieuwe soc. dem. partij.

De Levita (Bussum) is voor den naam als voorgesteld door de kommissie.

Mendels acht het onderscheid te weinig uitkomend voor de arbeiders. De nieuwe soc. dem. partij is beter. Dan zeggen de arbeiders of ik ben bij de nieuwe of nóg bij de oude, de laatsten willen dan zeggen: ik kom gauw bij de nieuwe. (Gelach).

Nadat Gorter nog een lans heeft gebroken voor den naam door de kommissie voorgesteld, wordt aangenomen dat de partij heeten zal:

Binnen korten tijd is de verkiezingsactie in alle districten, waar candidaten onzerzijds gesteld worden, in vollen gang. Reeds zijn de partijgenooten in enkele distrikten flink in de weer.

De persoonlijke toewijding van honderden bij honderden partijgenooten zal geëischt kunnen worden voor spreken, debatteeren, verspreiden, huisbezoek, enz. enz., en met liefde zal zij gegeven worden, omdat het gaat voor de versterking van onze partij, voor de vergrooting van de machtspositie van het proletariaat, voor de propageering van het socialisme.

Met lust en opgewektheid gaan wij den verkiezingsstrijd in 1909 tegemoet en er zal gestreden worden, zooals dat van sociaaldemocraten verwacht mag worden, omdat zij weten te strijden voor een groot beginsel.

Reeds zijn uit enkele districten verzoeken om geldelijken steun uit de partijkas ingekomen. Doch het beschikbare geld is niet voldoende om dien steun te verleenen, zooals dat noodzakelijk is.

Zendt dus allen uw bijdragen of uw toezeggingen; persoonlijke toewijding kan veel doen, doch niet alles, is zelfs machteloos als de gelden ontbreken.

Zendt uw bijdragen, uw toezeggingen aan het partijsecretariaat, onder het motto: „Verkiezingen", aan het bekende adres, de Genestetstraat 16, Amsterdam.

Alle ingekomen gelden worden eenmaal per week verantwoord in „Het Volk".

Namens het partijbestuur:

VAN KUIJKHOF.

secretaris-penningmeester.

Amsterdam, 9 Maart 1909.

Op voor Staatspensionneering.

I.

7 Maart 1897 is de datum waarop de eerste algemeene vergadering plaats vond, feitelijk de stichtingsvergadering, van het „Landelijk Comité voor Staatspensionneering", het bekende comité, dat wel niet lang heeft bestaan, doch in den korten tijd van zijn bestaan den eisch van staatspensionneering op het politieke plan heeft gebracht. De S. D. A. P., die ook reeds deel maakte van dat comité, die er de ziel van uitmaakte, heeft gezorgd dat hij er op bleef, dat hij, bij elke verkiezing steeds meer, werd een eisch van aktueele, praktische politiek. De eerste brochure die er verscheen om den eisch van staatspensioen te verdedigen, was een uitgave onzer partij. (1)

Wie thans de bekeeringen verneemt die schier elken dag plaats hebben, wie verneemt hoe in breeden kring telkens meerderen zich vóór staatspensioen uitspreken en waarneemt dat de Liberale Unie en de Vrijz.-Dem. Bond zich feitelijk al op staatspensioen hebben vastgelegd, die kan zich moeilijk een voorstelling maken van de wijze waarop in dien tijd deze eisch werd ontvangen, zelfs door de meest vooruitstrevenden uit de wijze waarop de eisch door de meest strevenden in het burgerlijke kamp werd ontvangen, het volgende:

In die dagen bestond een blaadje, „Radicale Hervorming" getiteld, onder redaktie van een „kommissie uit de volgende medewerkers". Uit de lijst van de medewerkers willen wij slechts enkelen noemen, waardoor we dadelijk weten met wie wij te doen hadden. Het waren o. a. Mr. Z. van den Bergh, Dr. Eringaard, P. W. J. van Hassel, Dr. Kerukamp, Th. M. Ketelaar, Ch. R. Kouveld, P. Nolting, Th. de Rot.

Het puikje der burgerlijke demokraten, zoo zou men zeggen.

Welnu, in een no. van dat blaadje, het nummer van 18 September 1897, kwam een hoofdartikel voor, „Pensioen-kwakzalverij" getiteld, waarin men als volgt lostrekt tegen degenen die van plan waren in Den Haag een groote meeting voor staatspensionneering op touw te zetten.

„Het spelletje der staatspensionneering van loonarbeiders zal nog eenigen tijd worden voortgezet. Men beschouwt het blijkbaar nog als een uitstekend agitatiemiddel."

„Wij hebben steeds gemeend dat deze voorspiegeling aan de arbeiders in hoofdzaak dienst moest doen gedurende den verkiezingstijd, want dat de leiders der sociaal-demokratische beweging wel beter wisten."

Het betoog wat volgt, wij zullen het niet oprakelen. Zelfs maakte men zich bezorgd dat de arbeidersbeweging zich belachelijk zou maken. Het slot van het artikel luidt:

„Dus wel een pensioen, zeker, dringend noodig, maar geen staatspensioen.

„Een pensioen is dadelijk mogelijk, maar een staatspensioen, dat weet ieder, daar komt toch niets van, de socialisten weten dat zelf wel.

„Die heele beweging der socialisten voor het staatspensioen, daarop past geen ander woord dan pensioen-kwakzalverij."

Wij zullen de schrijvers van dat blaadje niet lastig vallen met deze uitlatingen. Ze zullen zelf de eersten zijn, hopen wij, om ze niet meer te herhalen, en de laatsten om thans nog te betoogen wat ze toen betoogden.

Maar als bewijs hoe in 't eerst de eisch van staatspensioen ontvangen werd, is dat artikel zeker typisch genoeg. Waar de eisch zóó ontvangen werd door de radikalen die toen nog radikaal waren, kan men wel denken hoe de konservatieven er over oordeelden.

* * *

Sindsdien is er over het pensioenvraagstuk het een en het ander geschreven en gesproken. In de snippermand van de Tweede Kamer liggen drie wetsontwerpen op de pensionneering, tot invoering van een pensioenverzekering. Gezien het standpunt der tegenwoordige regeering en gegeven het gevaar dat deze de volgende verkiezingen overleeft, komt daar misschien nog een vierde bij. In de snippermand, altijd. Want dat men die verzekering nog tot stand zal brengen, is ongeveer uitgesloten.

Want de idee der verzorging van de middellooze ouden van dagen op kosten der gemeenschap heeft sindsdien voortgang gemaakt en heeft zich in de praktijk beter gehandhaafd, dan het Duitsche verzekeringsstelsel, dat, behalve in Oostenrijk, in geen enkel land is nagevolgd. En in Oostenrijk is 't er ook nog niet, al zal 't er wel komen.

Daarentegen is staatspensioen ingevoerd of althans een begin ermee gemaakt in Denemarken, in Australië, in Engeland, in Frankrijk en in België. In deze beide laatste landen is het wel alleen opgevat als een verzorging van armen en in België vooral is de zorg bespottelijk gering, maar het gevolg is toch dat althans de armsten niet meer geheel onverzorgd blijven en het beginsel dat op de gemeenschap de verzorgingsplicht rust, is er mee erkend.

Dat is een belangrijk ding, een groote winst. Ook nog een groote winst, als men de zeer geringe ingevoerd, dus al erg laag, bij invoering van verzekeringen zouden ze gedurende lange jaren niet hooger, eer nog lager zijn. En de heele kosten van in-elkaar-zetting der verzekering en de heele rompslomp daarover zou enkel verlies zijn.

De praktijk heeft dus nu reeds bewezen dat wij, die dwaze aanhangers van staatspensioen, wij, die pensioen-kwakzalvers, ook in deze weer eens gebleken zijn de praktische menschen te zijn. Na 12 jaren van strijd moeten zij die tot daden willen komen, ons gelijk geven, en blijven alleen de beslist reaktionaire elementen het verzekeringsdenkbeeld aanhangen.

* * *

Over dat verzekeringsdenkbeeld een enkel woord. Wij zijn geen principieele tegenstanders van verplichte verzekering. Wij zijn geen Fabiussen. Verplichte ziekteverzekering, wij zullen er vóór zijn [illegible] andere verplichte verzekeringen, als zij [illegible] verzekingen zijn.

Wat is eigenlijk het gronddenkbeeld van het verzekeringswezen? Gemeenschappelijk gedragen risico, dat is het heele verzekeringswezen. Risico sluit in zich gevaar, dreigend gevaar. Men verzekert zich tegen een onzekerheid, tegen een gevaar dat dreigt en op een of ander, onzeker, tijdstip komen kan.

Zoo is het bij verzekering tegen ziekte, tegen ongeval, tegen brand, tegen hagelslag, tegen inbraak, enz. enz. Bij al deze verzekeringen staat het zóó, dat men te doen heeft met zaken die iemand op een onzeker tijdstip kunnen treffen en schade toebrengen.

Komt dat tijdstip, wordt men getroffen door ziekte, ongeval, brand, enz., dan wordt de schade vergoed met de gelden, geofferd door de gezamenlijke verzekerden. Dat is de gezamenlijk gedragen risico. Den ongelukkige, hem die getroffen is, wordt uitbetaald met het geld van degenen die gespaard bleven. Den ongelukkige wordt uitbetaald met het geld van den gelukkige.

Bij de ouderdomspensionneering is het verzekeringsgeval niet aanwezig. Een bepaalden leeftijd bereiken is niet een onzeker, steeds dreigend gevaar, integendeel, het wordt algemeen als een geluk beschouwd, en het kan slechts op een bepaald, te voren gekend, tijdstip komen.

En als het komt, dan gebeurt precies het omgekeerde als bij een gewone, normale verzekering. Wordt bij een gewone verzekering den ongelukkige uitbetaald met het geld door de gelukkigen geofferd, bij de ouderdomspensionneering is het precies andersom. Daar wordt den gelukkige, die den pensioenleeftijd bereikt, mede uitbetaald van het geld, geofferd door de ongelukkigen die vóór het bereiken van den pensioenleeftijd stierven.

Voor honderden en duizenden is het premiebetaling zonder dat zij eenige kans hebben er iets van terug te zien, en die ten slotte iets krijgen moeten het gevoel hebben, dat ze de bloedcenten opeten van de weduwen en weezen der vroeg gestorvenen.

Dit moreele bezwaar lijkt ons nog zwaarder wegend toe dan het feit dat de arbeidersklasse van thans een voldoende premie eenvoudig niet kan opbrengen.

Het ouderdomspensioen is geen element voor een verzekering. Waar de maatschappij oorzaak is dat niet ieder den last van zijn ouden dag zelf dragen kan, moet zij hem zelf op zich nemen.

(1) „Arbeiderspensionneering". De eisch van staatspensionneering verdedigd, door W. H. Vliegen. 1898.

Min.

In het jongste nummer van de „Tribune" staat een stuk van J. H. Schutte, een van die typische verwarde, onbegrijpelijke verhandelingen over door den schrijver onbegrepen dingen, waarvan wij tijdens onze redaktioneele loopbaan nog al eens een enkele moesten terug sturen, een taak waaraan de „Tribune"-redaktie ook niet ontkomen zal.

In dit stuk, „Ter zake" getiteld, wordt echter een personaliteit afgedrukt, waar wij even den [illegible] gewoonte wordt met zulke gevolgtrekkingen om zich heen te gooien.

Vliegen heeft indertijd in de „Monatshefte" gezegd dat onze Marxisten den Duitschen partijstrijd in onze partij, waar er geenerlei aanleiding toe was, importeerden. Daarbij vergeleek hij hetgeen Gorter en Pannekoek hier wilden met wat Kautsky en Mehring in Duitschland doen. Bestempelt men daardoor iemand tot eerzuchtduikelaar? Maakt men daarmee iemands goede trouw verdacht?

Als wij ze[illegible]gen wil in Nederland de rol spelen die Bernstein in Duitschland vervult, is dat dan Vliegens goede trouw verdacht maken?

Als de „Tribune" doorgaat met zulken onzin op te nemen, dan zal de „Vrije Socialist" spoedig de konkurrentie niet meer kunnen volhouden.

De nieuwe partij.

(Vervolg van het Tweede Blad.)

Gorter raadt aan de aangenomen herstemmingstaktiek uitvoerig in „De Tribune" toe te lichten, week aan week, om een vast terrein te hebben in den strijd met de S. D. A. P.

Aan het te kiezen bestuur wordt opgedragen de samenstelling der statuten.

De naam.

De kommissie stelt voor de partij te noemen: De sociaaldemokratische partij in Nederland.

Knuttel (Leiden) deelt mee dat in de kommissie was voorgeslagen de partij te doopen als de „Internationale soc. dem. partij".

Voogd (Tiel) wenscht Nederlandsche soc. dem. partij en een ander Nieuwe soc. dem. partij.

De Levita (Bussum) is voor den naam als voorgesteld door de kommissie.

Mendels acht het onderscheid te weinig uitkomend voor de arbeiders. De nieuwe soc. dem. partij is beter. Dan zeggen de arbeiders of ik ben bij de nieuwe of nog bij de oude, de laatsten willen dan zeggen: ik kom gauw bij de nieuwe. (Gelach).

Nadat Gorter nog een lans heeft gebroken voor den naam door de kommissie voorgesteld, wordt aangenomen dat de partij heeten zal: „Soc.-Dem. partij in Nederland".

De houding bij de a. s. verkiezingen.

Ceton refereert over dit punt. Hij stelt voorop dat de daad der oprichting dezer partij een daad van gewicht is omdat dit inhoudt de belofte, den onverzoenlijken klassenstrijd aan de arbeiders te verkondigen.

Wij zijn klein. (Gelach.) Ja, klein en toch groot omdat wij hebben een stevigen principieelen ondergrond.

Wij zouden eigenlijk in alle distrikten waar we 40 handteekeningen kunnen verzamelen, aan de verkiezingen moeten deelnemen. Dit laatste kan niet wegens gebrek aan krachten. Daarom zijn we er op aangewezen de kandidaten daar te stellen waar de propaganda voor het socialisme het best kan worden gevoerd en de arbeidersbevolking het best bewust kan worden gemaakt voor het socialisme, voor het winnen van nieuwe leden, voor abonnees op het orgaan.

Wij zullen de verkiezingsaktie voeren zonder dat we uitzicht hebben op het winnen van zetels. Doch dit laatste is ons doel niet in de eerste plaats. Dat heeft de oude partij tot verderf gebracht.

Wij moeten de verkiezingsaktie gebruiken voor het voeren van zuiver soc.-dem. aktie.

De kommissie stelt nu voor kandidaten te stellen in de distrikten Amsterdam III en IX, Rotterdam IV, Leiden en Utrecht II.

Ons heeft hierbij, zegt spr., alleen de overtuiging geleid, de vraag: hoe versterken wij op de beste wijze onze gelederen.

't Is de S. D. A. P. niet gelukt de arbeiders te trekken die ze moest hebben, dit toont Amsterdam III, dat als 't sterkste distrikt gold. De arbeiders in dat distrikt zijn stemmers geworden voor de soc.-dem., geen leden.

Het kandideeren van kandidaten door de S.D.A.P. mag ons niet terughouden.

In Utrecht heeft de S. D. A. P. van Mendels geëischt, zijn mandaten neer te leggen en zullen zij ook tegenover hèm een kandidaat stellen. Er zijn nog een aantal andere distrikten waarvan de kommissie niet weet of er een kandidaat gesteld kan worden, zooals in Amsterdam II en Den Haag

NEGENDE JAARGANG. DINSDAG 23 MAART 1909. No. 2750.

HET VOLK.

TWEEDE BLAD.

Sociaal-demokratische partij.

Amsterdam, 21 Maart.

Heden werd in „Handwerkers Vriendenkring" het in allerijl bijeengeroepen buitengewone kongres der S. D. P. gehouden met de voor onze lezers bekende bedoeling, verantwoording van dit partijbestuur wáárom het de bemiddelingsvoorstellen van het Internationaal Bureau heeft afgewezen.

Door den voorzitter Wijnkoop wordt er op gewezen dat de S. D. P. staat voor een ernstige zaak. Er is op het vorige kongres meegedeeld dat de S. D. P. bereid is de eenheid te herstellen, doch er is ook gezegd dat wij niet in een valstrik willen loopen. (Geroep: Juist!)

Daar eigenlijk geen enkel persorgaan de juiste toedracht der zaak heeft gegeven, zal de voorzitter mededeelingen doen van den loop der dingen.

Gorter en ik, zegt Wijnkoop verder, zijn in Brussel geweest en Huysmans had wel eenig recht te konkludeeren, dat wij tot een fusie bereid waren. Ofschoon er niets was geformuleerd.

Maandag en Woensdag heeft Huysmans met de leidende organen der S. D. A. P. beraadslaagd en volgens de mededeelingen van Huysmans werd het bemiddelingsvoorstel daar gunstig ontvangen.

Spr. leest nu de voorstellen door het Int. Bureau ingediend benevens een die voorstellen begeleidend schrijven, waarin ten onrechte wordt vermeld dat Gorter en Wijnkoop te Brussel reeds de mogelijke basis hadden aangenomen. Ook is door Huysmans ten onrechte aan het P. B. dezer partij medegedeeld dat 't S. D. A. P.-bestuur de voorstellen reeds had aangenomen, wat eerst gisteren, naar in „Het Volk" te lezen was, geschiedde.

Huysmans had er in dat schrijven nog op gewezen dat de S. D. P. door de bemiddelingsvoorstellen te weigeren, voor de geheele Internationale het odium op zich laadde, van de eenheid niet te willen.

Gedateerd 11 Maart 1909 hadden Wibaut en mevr. Holst aan het bestuur der S. D. A. P. een schrijven verzonden waarin, kontra een artikel van Troelstra, in „Het Volk" verschenen één week na 't Deventer kongres, die partijgenooten verklaarden de volle vrijheid der meeningsuiting in het nieuwe weekblad te zullen handhaven zooals zij dat te Deventer hadden verklaard. Een afschrift van dien brief was bij de voorstellen gevoegd, het bestuur dezer partij door het I. B. voorgelegd. Wibaut en mevr. Holst vroegen van het bestuur der S. D. A. P. de bevestiging dat zij het nieuwe weekblad zóó konden redigeeren, als zij te Deventer verklaarden.

Volgens mededeeling in „Het Volk" had het S. D. A. P.-bestuur de meening van Wibaut en mevr. Holst, in dat schrijven vertolkt, bevestigd. Op de door het I. B. ontvangen voorstellen was dezerzijds 18 Maart j.l. een schrijven verzonden, waarin het S. D. P.-bestuur de volgende eischen voor de fusie stelde:

1o. Vereeniging op voet van gelijkheid der beide partijen;

2o. uitdrukkelijke toekenning van het recht van vrije meeningsuiting binnen de partij;

3o. opheffing der Deventer besluiten sub b en c.

Antwoord werd verzocht vóór Zaterdagavond om de vergadering in Rotterdam, die heden Zondag zou worden gehouden, te kunnen opschorten.

Ten slotte achtte het bestuur der S. D. P. noodzakelijk dat de S. D. A. P. binnen 14 dagen uitspraak zou doen.

Wijnkoop wijst er op dat de S. D. P. de onderhandeling niet had afgebroken.

Dit was ook de meening van Huysmans, die verklaard heeft nog voorstellen in den geest der S. D. P.-verlangens aan de S. D. A. P. te zullen doen.

Wàt Huysmans in deze gedaan heeft, is spreker onbekend. Hij heeft niets meer van Huysmans gehoord dan alleen, dat deze niet meer in 't land is.

In het P. B. dezer partij zijn de meeningen verdeeld. Zeker, wij kunnen, zooals Van der Goes 't heeft uitgedrukt, weer langs den koninklijken weg de S.D.A.P. binnen gaan, doch dan moet de S:D.A.P. daarvoor de deuren wagenwijd open zetten.

Wij zijn krachtiger gebleken dan men nà het Deventer kongres in S. D. A. P.-kringen heeft gedacht, doch zijn blijkbaar niet krachtig genoeg om de S. D. A. P. te brengen tot klare voorstellen en ons te geven wat wij wenschen, de vrije meeningsuiting.

Of er een redakteur in dat nieuwe weekbladje komt, is van ondergeschikt belang. Wanneer daardoor de eenheid was tot stand te brengen, zou men in spr. den kwaadste niet vinden.

Doch de zaak is deze dat wij nog een kleine partij zijn ofschoon men ons waarschijnlijk vreest voor de toekomst. Nu staat het zoo dat wij, als zwakkere groep, het grootste nadeel van de onderhandeling hebben, omdat die beteekent, het opschorten onzer aktie.

Die opschorting is onmiddellijk het voordeel dat de S. D. A. P. ervan heeft, daarom hebben wij het recht te eischen dat er spoedig door de S. D. A. P. wordt beslist, want onze aktie kan niet langer rusten. Voorzitter vraagt nu de beoordeeling van de houding van het partijbestuur.

De afd. Rotterdam stelt de volgende motie, gisteravond met algemeene stemmen ter vergadering dier afdeeling aangenomen.

— „Overwegende,

dat een vereeniging van beide partijen alleen in werkelijkheid mogelijk kan zijn, als door beide partijen de wenschelijkheid van een vereeniging uitdrukkelijk en in het openbaar wordt uitgesproken;

dat na een dergelijke uitspraak van beide partijen vaststaat, dat de S. D A. P. een dwaling beging door de aanvaarding van de bekende alinea's b en c van het partijbestuursvoorstel op het buitengewoon congres der S. D. A. P.;

dat het blad „De Tribune" nimmer het beginselprogramma van de S. D. A. P. heeft verzaakt, integendeel, dat program steeds zuiver heeft gepropageerd, en dus de drie redakteuren van dat blad als goede sociaal-demokraten nimmer uit een sociaal-demokratische partij geroyeerd hadden mogen worden;

dat in een sociaal-demokratische partij de vrijheid van meeningsuiting en de vrijheid van kritiek noodzakelijk onverkort en zonder eenige belemmering moeten worden gehandhaafd;

dat kritiek op principieele meeningsuitingen en daarmede overeenstemmende daden van leidende organen of vertrouwenspersonen niet aantast de persoonlijke eer van de personen, spreekt de wenschelijkheid uit;

dat in Nederland een sociaal-demokratische partij bestaat;

en dat daarom aan het kongres wordt voorgesteld:

het partijbestuur ten behoeve van de eenheid te machtigen tot opheffing der sociaal-demokratische partij, zoodra

1e. door de S. D. A. P. bij referendum wordt besloten tot het intrekken van het besluit tot royement der drie „Tribune"-redacteuren,

2e. door de S. D. A. P., in een duidelijk gestelde resolutie, wordt erkend de vrijheid van elk harer leden, of van elke groep van haar leden, om in het openbaar, onder elken vorm, schriftelijk en mondeling, de beginselen in het program belichaamd, te verkondigen en — critiek te oefenen,

en besluit aan het partijbestuur op te dragen de onderhandeling met het Internationaal Bureau alleen dan voort te zetten, indien dit Bureau bereid is, tot het formuleeren en aanbieden van zoodanige voorstellen aan de S. D. A. P. als in overeenstemming zijn met de eischen van de aangenomen motie, teneinde een werkelijke en op reëele gronden gebaseerde fusie van beide partijen in het belang der internationale sociaaldemokratie mogelijk te maken."

Dezelfde afdeeling had, óók met algemeene stemmen, het fusie-voorstel verworpen.

Tevens stelde zij nog een motie waarin de noodzakelijkheid werd uiteengezet om voort te gaan met de aktie die de arbeiders zou kunnen inlichten Was dat niet het geval, dan was er ook geen sprake van een onderhandeling tusschen twee gelijkwaardige partijen doch feitelijk van een voorstel der S. D. A. P., loopende over het I. B. met de boodschap, om maar weer gauw in de S. D. A. P. terug te komen.

Geen fusievoorstel is het eigenlijk, 't is een onderwerpingsvoorstel. (Geroep: Juist!) Daarom stelt spr. namens zijn afdeeling voor te verklaren, dat het fusie-voorstel voor de S. D. P. onaannemelijk is, dat dit P. B. opdracht krijgt, zich voor de fusie in verbinding te stellen met het I. B., dat een schema ontwerpt, dit naar de beide partijen zendt die het door haar leden laat bespreken, waarop het I. B. ten slotte uit die ingekomen voorstellen een fusie-voorstel samenstelt, waarover de beide partijen met elkaar in overleg treden.

Voorts wil die afdeeling dat de aktie wordt voortgezet, want ook de oude partij schort haar verkiezingsaktie niet op en komt daardoor sterker tegenover de S. D. P. te staan.

Als wij, zegt spr., onze aktie voorloopig lamleggen, houdt de S. D. A. P. nog altijd een dagblad waarin 't ons de gansche week met valsche voorstellingen bekampt. (Toejuiching.)

Als wij sterker willen staan tegenover de S. D. A. P., moet vandaag worden besloten dat vanaf heden met geestdrift de Marxistische propaganda wordt ter hand genomen. (Applaus.)

Van Eck (Leiden): Het tijdstip voor de onderhandelingen is slecht gekozen. Huysmans heeft met de autoriteiten der S. D. A. P. beraadslaagd om ons weer tot de heilige Moederkerk te laten terugkeeren. (Gelach.)

Maar 't is de vraag of het goedkeuring hechten aan de fusieplannen dóór de autoriteiten, ook door de leden wordt goedgekeurd.

De toestand van thans sticht verwarring. Als wij om een kleine koncessie in de S. D. A. P. weerkeeren, zal 't den schijn hebben dat wij om 'n kleinigheid de S. D. A. P. hebben verlaten. Komen wij weer in de S. D. A. P., dan kan men er niet voor de tweede maal uitstappen. Daarom moeten wij den waarborg hebben van de volle vrije meeningsuiting. Wanneer wij er weer inkomen, moeten wij op voet van gelijkheid worden behandeld.

De oude partij heeft de door de Marxisten verlaten funkties bezet, ook daarin zou verandering moeten komen, ofschoon spr. erkent dat 't een belangrijke koncessie der S. D. A. P. is om een der door haar geroyeerden in de redaktie van het nieuwe weekblad op te nemen.

De afdeeling steunt de houding, door het P. B. aangenomen. In plaats van veertien dagen opschorting der aktie onzerzijds, moet een termijn van drie dagen aan de S. D. A. P. worden gesteld om de voorstellen af te wijzen of aan te nemen.

Themans (Zwolle) meent ook, en verklaart dit namens zijn afdeeling, dat de aktie wel degelijk moet worden voortgezet en tevens dat de fusie-voorstellen van het I. B. onaannemelijk waren.

Ook wil deze afgevaardigde in de motie-Rotterdam niet gesproken zien van 't bij referendum intrekken van 't royement der „Tribune"-redakteuren.

Job. Visscher (Amsterdam). „Wij vreezen de Grieken, óók als zij ons geschenken brengen." Daarom verbaast 't spreker dat er nog een minderheid in 't P. B. vóór het fusie-voorstel is, temeer waar, als de meerderheid der S. D. A. P. ons iets biedt, de vraag gerechtigd is: „Wat zit daar achter". Voorzichtigheid is meer dan ooit geboden.

Hoe grooter de stukken zijn, des te fraaier kan op schrift worden geformuleerd, gelijk de historie der resoluties bewijst, waarvan ieder der partijen zijn interpretaties had.

Wat men wil moet duidelijk in de stukken staan anders blijft 't in de S. D. A. P., ook als wij er weer in komen, bij 't oude. Spr. neemt 't der minderheid in 't P. B. hoogst kwalijk dat zij gunstig denkt over de voorstellen.

Door slimmigheidjes en diplomatie willen wij ons niet laten overdonderen. Wij willen duidelijk weten waar het op staat en wat men wil. Er wordt ons maar één konkessie gegeven, een redaktie-plaats in het nieuwe weekblad.

Doch wat hebben wij met dat partij-weekblad te maken? Wij hebben ons eigen orgaan.

Het voorstel is slechts iets van volkomen persoonlinksche wegen wil pogen, genomen besluiten ongedaan te maken. vraagt spr. of wij daaraan mogen meewerken.

Joh. C. Peltenburg (Amsterdam) zegt dat „Het Volk", ondanks de wapenstilstand van deze week, is voortgegaan ons aan te vallen en getracht heeft andermaal een scheuring te brengen onder de Marxisten.

Een herhaling eenvoudig van wat de S. D. A. P.-leiding deed vóór het Deventer kongres.

Als wij hier nu volgens opdracht de fusie-voorstellen verwerpen, wil dit zeggen een bewijs van wantrouwen tegenover de S. D. A. P.

De voorstellen zelve zijn reeds onaannemelijk door den eisch dat wij zullen beginnen ons partijorgaan op te heffen.

Geroep: Als ze eerst „Het Volk" opheffen. (Vroolijkheid.)

Die eerste bepaling is dus reeds belachelijk en zelfs met de opheffing van „De Tribune" missen we alle waarborgen, dat ons de vrije Marxistische meeningsuiting wordt verzekerd.

Ook deze spreker wil voortzetting der aktie bij de onderhandelingen.

Vader (Weesp) verklaart dat zijn afdeeling niet zoo onverzoenlijk tegenover de voorstellen staat ofschoon hij heden dingen heeft gehoord, die hij gisteren nog niet wist.

De S. D. P. zou verschillende punten kunnen verscherpen, doch het belang der arbeidersbeweging moet in 't oog worden gehouden. Onderhandeling op voet van gelijkheid van beide partijen moet op den voorgrond staan. Wij krijgen een redakteur in het weekblad, aldus wordt toegezegd. De afdeeling meende werkelijk dat het de goede richting uitging.

Ook de vrije meeningsuiting is vrijwel gewaarborgd door het schrijven van 't S. D. A. P.-bestuur aan mevr. Holst.

Stelt men zich echter op het standpunt van Amsterdam, dat men de S. D. A. P. niet kan vertrouwen, dan hoeft niet verder te worden beraadslaagd.

Inzake het weekblad vergete men niet dat het feitelijk „De Tribune" zijn kan zonder den naam.

Van Leiden heeft spr. gehoord dat 't zoo moeilijk zal zijn met de andere menschen der S. D. A. P. samen te werken, doch daarover moet men, in 't belang der beweging, kunnen heenstappen. (Applaus.)

Wij moeten de gedane voorstellen ernstig nemen. Dat zijn wij aan het proletariaat verplicht. (Vrij sterke toejuiching.)

Lousberg (Utrecht). Als er met onderhandelen wordt voortgegaan, behoeft niet de aktie, doch moeten in elk geval de vijandelijkheden over en weer worden gestaakt. Spr. wil weten wat er waar is van de voorstelling, door „Het Volk" van gisteravond over de zaak gegeven.

Voogd (Tiel) vraagt waarom die haast om de partij in kongres bijeen te roepen. 't Had best 'n weekje kunnen wachten, iets dat de bespreking ten goede zou zijn gekomen.

Vorige week heeft Wijnkoop onder applaus gezegd, dat de partij de eenheid wil, mits redelijke waarborgen worden geboden. Welnu, thans wordt een andere meening gehoord, een soort van wanhoopskreet of de eenheid wel mogelijk is. Is dit zoo, dan geeft onderhandelen niets, doch wil men wèl de eenheid, dan dient men toch éénig vertrouwen te hebben in wat wordt voorgesteld. (Sterk applaus.)

In het schrijven van het P. B. der oude partij aan Wibaut en Holst, worden wel degelijk waarborgen voor de vrije meeningsuiting gegeven.

De onbeperkte vrije meeningsuiting kunnen wij toch moeilijk eischen.

Er wordt gezegd, dat het voorstel tot opneming van een „Tribune"-redakteur weinig beteekent, doch had men zoo spoedig zulk een koncessie verwacht? (Geroep van vele zijden: Ja, ja!)

Zeker, men wil „De Tribune" opgeheven zien. (Geroep: Juist, juist!)

Ja, juist, doch men kan toch niet eischen én een redakteur én het voortzetten van „De Tribune".

Maar het slot der eerste alinea van het I. B.-voorstel waarin als 't ware een verbod tot opheffing van „De Tribune" wordt gegeven, dient te worden veranderd.

Wij moeten niet den schijn geven alsof wij geen

Sociaal-demokratische partij.

Amsterdam, 21 Maart.

Heden werd in „Handwerkers Vriendenkring" het in allerijl bijeengeroepen buitengewone kongres der S. D. P. gehouden met de voor onze lezers bekende bedoeling, verantwoording van dit partijbestuur wáárom het de bemiddelingsvoorstellen van het Internationaal Bureau heeft afgewezen.

Door den voorzitter Wijnkoop wordt er op gewezen dat de S. D. P. staat voor een ernstige zaak. Er is op het vorige kongres meegedeeld dat de S. D. P. bereid is de eenheid te herstellen, doch er is ook gezegd dat wij niet in een valstrik willen loopen. (Geroep: Juist!)

Daar eigenlijk geen enkel persorgaan de juiste toedracht der zaak heeft gegeven, zal de voorzitter mededeelingen doen van den loop der dingen.

Gorter en ik, zegt Wijnkoop verder, zijn in Brussel geweest en Huysmans had wel eenig recht te konkludeeren, dat wij tot een fusie bereid waren. Ofschoon er niets was geformuleerd.

Maandag en Woensdag heeft Huysmans met de leidende organen der S. D. A. P. beraadslaagd en volgens de mededeelingen van Huysmans werd het bemiddelingsvoorstel daar gunstig ontvangen.

Spr. leest nu de voorstellen door het Int. Bureau ingediend benevens een die voorstellen begeleidend schrijven, waarin ten onrechte wordt vermeld dat Gorter en Wijnkoop te Brussel reeds de mogelijke basis hadden aangenomen. Ook is door Huysmans ten onrechte aan het P. B. dezer partij medegedeeld dat 't S. D. A. P.-bestuur de voorstellen reeds had aangenomen, wat eerst gisteren, naar in „Het Volk" te lezen was, geschiedde.

Huysmans had er in dat schrijven nog op gewezen dat de S. D. P. door de bemiddelingsvoorstellen te weigeren, voor de geheele Internationale het odium op zich laadde, van de eenheid niet te willen.

Gedateerd 11 Maart 1909 hadden Wibaut en mevr. Holst aan het bestuur der S. D. A. P. een schrijven verzonden waarin, kontra een artikel van Troelstra, in „Het Volk" verschenen één week na 't Deventer kongres, die partijgenooten verklaarden de volle vrijheid der meeningsuiting in het nieuwe weekblad te zullen handhaven zooals zij dat te Deventer hadden verklaard. Een afschrift van dien brief was bij de voorstellen gevoegd, het bestuur dezer partij door het I. B. voorgelegd. Wibaut en mevr. Holst vroegen van het bestuur der S. D. A. P. de bevestiging dat zij het nieuwe weekblad zóó konden redigeeren, als zij te Deventer verklaarden.

Volgens mededeeling in „Het Volk" had het S. D. A. P.-bestuur de meening van Wibaut en mevr. Holst, in dat schrijven vertolkt, bevestigd. Op de aan het I. B. ontvangen voorstellen was dezerzijds 18 Maart j.l. een schrijven verzonden, waarin het S. D. P.-bestuur de volgende eischen voor de fusie stelde:

1o. Vereeniging op voet van gelijkheid der beide partijen;

2o. uitdrukkelijke toekenning van het recht van vrije meeningsuiting binnen de partij;

3o. opheffing der Deventer besluiten sub b en c.

Antwoord werd verzocht vóór Zaterdagavond om de vergadering in Rotterdam, die heden Zondag zou worden gehouden, te kunnen opschorten.

Ten slotte achtte het bestuur der S. D. P. noodzakelijk dat de S. D. A. P. binnen 14 dagen uitspraak zou doen.

Wijnkoop wijst er op dat de S. D. P. de onderhandeling niet had afgebroken.

Dit was ook de meening van Huysmans, die verklaard heeft nog voorstellen in den geest der S. D. P.-verlangens aan de S. D. A. P. te zullen doen.

Wàt Huysmans in deze gedaan heeft, is spreker onbekend. Hij heeft niets meer van Huysmans gehoord dan alleen, dat deze niet meer in 't land is.

In het P. B. dezer partij zijn de meeningen verdeeld.

De meerderheid meent dat in het voorstel van het I. B. niets staat van wat wij, de nieuwe partij, moeten eischen. Op 'n enkele uitzondering na is alles in het voorstel onduidelijk. Als de S. D. A. P. werkelijk wat wil, moet zij met duidelijke voorstellen komen en wij hebben te lang een strijd gevoerd in de S. D. A. P., om niet te beseffen wat die voorstellen inhouden, en om niet uiterst voorzichtig te zijn voor het diplomatenspel van Troelstra.

Wij zijn krachtiger gebleken dan men nà het Deventer kongres in S. D. A. P.-kringen heeft gedacht, doch zijn blijkbaar niet krachtig genoeg om de S. D. A. P. te brengen tot klare voorstellen en ons te geven wat wij wenschen, de vrije meeningsuiting.

Of er een redakteur in dat nieuwe weekbladje komt, is van ondergeschikt belang. Wanneer daardoor de eenheid was tot stand te brengen, zou men in spr. den kwaadste niet vinden.

Doch de zaak is deze dat wij nog een kleine partij zijn ofschoon men ons waarschijnlijk vreest voor de toekomst. Nu staat het zoo dat wij, als zwakkere groep, het grootste nadeel van de onderhandeling hebben, omdat die beteekent, het opschorten onzer aktie.

Die opschorting is onmiddellijk het voordeel dat de S. D. A. P. ervan heeft, daarom hebben wij het recht te eischen dat er spoedig door de S. D. A. P. wordt beslist, want onze aktie kan niet langer rusten. Voorzitter vraagt nu de beoordeeling van de houding van het partijbestuur.

De afd. Rotterdam stelt de volgende motie, gisteravond met algemeene stemmen ter vergadering dier afdeeling aangenomen.

— „Overwegende,

dat een vereeniging van beide partijen alleen in werkelijkheid mogelijk kan zijn, als door beide partijen de wenschelijkheid van een vereeniging uitdrukkelijk en in het openbaar wordt uitgesproken;

dat na een dergelijke uitspraak van beide partijen vaststaat, dat de S. D. A. P. een dwaling beging door de aanvaarding van de bekende alinea's b en c van het partijbestuursvoorstel op het buitengewoon congres der S. D. A. P.;

dat het blad „De Tribune" nimmer het beginselprogramma van de S. D. A. P. heeft verzaakt, integendeel, dat program steeds zuiver heeft gepropageerd, en dus de drie redakteuren van dat blad als goede sociaal-demokraten nimmer uit een sociaal-demokratische partij geroyeerd hadden mogen worden;

dat in een sociaal-demokratische partij de vrijheid van meeningsuiting en de vrijheid van kritiek noodzakelijk onverkort en zonder eenige belemmering moeten worden gehandhaafd;

dat kritiek op principieele meeningsuitingen en daarmede overeenstemmende daden van leidende organen of vertrouwenspersonen niet aantast de persoonlijke eer van de personen, spreekt de wenschelijkheid uit;

dat in Nederland een sociaal-demokratische partij bestaat;

en dat daarom aan het kongres wordt voorgesteld:

het partijbestuur ten behoeve van de eenheid te machtigen tot opheffing der sociaal-demokratische partij, zoodra

1e. door de S. D. A. P. bij referendum wordt besloten tot het intrekken van het besluit tot royement der drie „Tribune"-redacteuren,

2e. door de S. D. A. P., in een duidelijk gestelde resolutie, wordt erkend de vrijheid van elk harer leden, of van elke groep van haar leden, om in het openbaar, onder elken vorm, schriftelijk en mondeling, de beginselen in het program belichaamd, te verkondigen en — critiek te oefenen,

en besluit aan het partijbestuur op te dragen de onderhandeling met het Internationaal Bureau alleen dan voort te zetten, indien dit Bureau bereid is, tot het formuleeren en aanbieden van zoodanige voorstellen aan de S. D. A. P. als in overeenstemming zijn met de eischen van de aangenomen motie, teneinde een werkelijke en op reëele gronden gebaseerde fusie van beide partijen in het belang der internationale sociaaldemokratie mogelijk te maken."

Dezelfde afdeeling had, óók met algemeene stemmen, het fusie-voorstel verworpen.

Tevens stelde zij nog een motie waarin de noodzakelijkheid werd uiteengezet om voort te gaan met de aktie die de arbeiders zou kunnen inlichten omtrent de gronden, die tot de oprichting der partij hadden geleid.

Die aktie, verduidelijkte een der Rotterdamsche afgevaardigden, had niet behoeven te worden opgeschort, omdat het fusie-voorstel geen waarborg gaf voor de vrije Marxistische meeningsuiting in de S. D. A. P.

De Visser (Den Haag) vraagt of de fusievoorstellen ook rechtstreeks door het I. B. zijn gezonden aan het P. B. der nieuwe partij zooals zij ook gezonden zijn aan het bestuur der S. D. A. P.

De onderhandeling tusschen twee gelijkwaardige partijen doch feitelijk van een voorstel der S. D. A. P., loopende over het I. B. met de boodschap, om maar weer gauw in de S. D. A. P. terug te komen.

Geen fusievoorstel is het eigenlijk, 't is een onderwerpingsvoorstel. (Geroep: Juist!) Daarom stelt spr. namens zijn afdeeling voor te verklaren, dat het fusie-voorstel voor de S. D. P. onaannemelijk is, dat dit P. B. opdracht krijgt, zich voor de fusie in verbinding te stellen met het I. B., dat een schema ontwerpt, dit naar de beide partijen zendt die het door haar leden laat bespreken, waarop het I. B. ten slotte uit die ingekomen voorstellen een fusie-voorstel samenstelt, waarover de beide partijen met elkaar in overleg treden.

Voorts wil die afdeeling dat de aktie wordt voortgezet, want ook de oude partij schort haar verkiezingsaktie niet op en komt daardoor sterker tegenover de S. D. P. te staan.

Als wij, zegt spr., onze aktie voorloopig lamleggen, houdt de S. D. A. P. nog altijd een dagblad waarin 't ons de gansche week met valsche voorstellingen bekampt. (Toejuiching.)

Als wij sterker willen staan tegenover de S. D. A. P., moet vandaag worden besloten dat vanaf heden met geestdrift de Marxistische propaganda wordt ter hand genomen. (Applaus.)

Van Eck (Leiden): Het tijdstip voor de onderhandelingen is slecht gekozen. Huysmans heeft met de autoriteiten der S. D. A. P. beraadslaagd om ons weer tot de heilige Moederkerk te laten terugkeeren. (Gelach.)

Maar 't is de vraag of het goedkeuring hechten aan de fusieplannen dóór de autoriteiten, ook door de leden wordt goedgekeurd.

De toestand van thans sticht verwarring. Als wij om een kleine koncessie in de S. D. A. P. weerkeeren, zal 't den schijn hebben dat wij om 'n kleinigheid de S. D. A. P. hebben verlaten. Komen wij weer in de S. D. A. P., dan kan men er niet voor de tweede maal uitstappen. Daarom moeten wij den waarborg hebben van de volle vrije meeningsuiting. Wanneer wij er weer inkomen, moeten wij op voet van gelijkheid worden behandeld.

De oude partij heeft de door de Marxisten verlaten funkties bezet, ook daarin zou verandering moeten komen, ofschoon spr. erkent dat 't een belangrijke koncessie der S. D. A. P. is om een der door haar geroyeerden in de redaktie van het nieuwe weekblad op te nemen.

De afdeeling steunt de houding, door het P. B. aangenomen. In plaats van veertien dagen opschorting der aktie onzerzijds, moet een termijn van drie dagen aan de S. D. A. P. worden gesteld om de voorstellen af te wijzen of aan te nemen.

Themans (Zwolle) meent ook, en verklaart dit namens zijn afdeeling, dat de aktie wel degelijk moet worden voortgezet en tevens dat de fusievoorstellen van het I. B. onaannemelijk waren.

Ook wil deze afgevaardigde in de motie-Rotterdam niet gesproken zien van 't bij referendum intrekken van 't royement der „Tribune"-redakteuren.

Joh. Visscher (Amsterdam). „Wij vreezen de Grieken, óók als zij ons geschenken brengen." Daarom verbaast 't spreker dat er nog een minderheid in 't P. B. vóór het fusie-voorstel is, temeer waar, als de meerderheid der S. D. A. P. ons iets biedt, de vraag gerechtigd is: „Wat zit daar achter". Voorzichtigheid is meer dan ooit geboden.

Hoe grooter de stukken zijn, des te fraaier kan op schrift worden geformuleerd, gelijk de historie der resoluties bewijst, waarvan ieder der partijen zijn interpretaties had.

Wat men wil moet duidelijk in de stukken staan anders blijft 't in de S. D. A. P., ook als wij er weer in komen, bij 't oude. Spr. neemt 't der minderheid in 't P. B. hoogst kwalijk dat zij gunstig denkt over de voorstellen.

Door slimmigheidjes en diplomatie willen wij ons niet laten overdonderen. Wij willen duidelijk weten waar het op staat en wat men wil. Er wordt ons maar één konkessie gegeven, een redaktie-plaats in het nieuwe weekblad.

Doch wat hebben wij met dat partij-weekblad te maken? Wij hebben ons eigen orgaan.

Het voorstel is slechts iets van volkomen persoonlijken aard, brengt de gansche kwestie terug op de funkties van personen.

En dan, wie waarborgt ons dat over 'n half jaar dat weekblad nóg bestaat!

Wij kunnen onze beslissing niet afhankelijk maken van zulke niet-reëele en niet gemeende voorstellen.

Het S. D. A. P.-bestuur heeft ruiterlijk voor te stellen, om de punten *b* en *c* van het Deventer kongres in te trekken.

Wanneer nu het S. D. A. P.-bestuur langs

Joh. C. Peltenburg (Amsterdam) zegt dat „Het Volk", ondanks de wapenstilstand van deze week, is voortgegaan ons aan te vallen en getracht heeft andermaal een scheuring te brengen onder de Marxisten.

Een herhaling eenvoudig van wat de S. D. A. P.-leiding deed vóór het Deventer kongres.

Als wij hier nu volgens opdracht de fusievoorstellen verwerpen, wil dit zeggen een bewijs van wantrouwen tegenover de S. D. A. P.

De voorstellen zelve zijn reeds onaannemelijk door den eisch dat wij zullen beginnen ons partijorgaan op te heffen.

Geroep: Als ze eerst „Het Volk" opheffen. (Vroolijkheid.)

Die eerste bepaling is dus reeds belachelijk en zelfs met de opheffing van „De Tribune" meenen we alle waarborgen, dat ons de vrije Marxistische meeningsuiting wordt verzekerd.

Ook deze spreker wil voortzetting der aktie bij de onderhandelingen.

Vader (Weesp) verklaart dat zijn afdeeling niet zoo onverzoenlijk tegenover de voorstellen staat ofschoon hij heden dingen heeft gehoord, die hij gisteren nog niet wist.

De S. D. P. zou verschillende punten kunnen verscherpen, doch het belang der arbeidersbeweging moet in 't oog worden gehouden. Onderhandeling op voet van gelijkheid van beide partijen moet op den voorgrond staan. Wij krijgen een redakteur in het weekblad, aldus wordt toegezegd. De afdeeling meende werkelijk dat het de goede richting uitging.

Ook de vrije meeningsuiting is vrijwel gewaarborgd door het schrijven van 't S. D. A. P.-bestuur aan mevr. Holst.

Stelt men zich echter op het standpunt van Amsterdam, dat men de S. D. A. P. niet kan vertrouwen, dan hoeft niet verder te worden beraadslaagd.

Inzake het weekblad vergete men niet dat het feitelijk „De Tribune" zijn kan zonder den naam.

Van Leiden heeft spr. gehoord dat 't zoo moeilijk zal zijn met de andere menschen der S. D. A. P. samen te werken, doch daarover moet men, in 't belang der beweging, kunnen heenstappen. (Applaus.)

Wij moeten de gedane voorstellen ernstig nemen. Dat zijn wij aan het proletariaat verplicht. (Vrij sterke toejuiching.)

Lousberg (Utrecht). Als er met onderhandelen wordt voortgegaan, behoeft niet de aktie, doch moeten in elk geval de vijandelijkheden over en weer worden gestaakt. Spr. wil weten wat er waar is van de voorstelling, door „Het Volk" van gisteravond over de zaak gegeven.

Voogd (Tiel) vraagt waarom die haast om de partij in kongres bijeen te roepen. 't Had best 'n weekje kunnen wachten, iets dat de bespreking ten goede zou zijn gekomen.

Vorige week heeft Wijnkoop onder applaus gezegd, dat de partij de eenheid wil, mits redelijke waarborgen worden geboden. Welnu, thans wordt een andere meening gehoord, een soort van wanhoopskreet of de eenheid wel mogelijk is. Is dit zoo, dan geeft onderhandelen niets, doch wil men wèl de eenheid, dan dient men toch éénig vertrouwen te hebben in wat wordt voorgesteld. (Sterk applaus.)

In het schrijven van het P. B. der oude partij aan Wibaut en Holst, worden wel degelijk waarborgen voor de vrije meeningsuiting gegeven.

De onbeperkte vrije meeningsuiting kunnen wij toch moeilijk eischen.

Er wordt gezegd, dat het voorstel tot opneming van een „Tribune"-redakteur weinig beteekent, doch had men zoo spoedig zulk een koncessie verwacht? (Geroep van vele zijden: Ja, ja!)

Zeker, men wil „De Tribune" opgeheven zien. (Geroep: Juist, juist!)

Ja, juist, doch men kan toch niet eischen én een redakteur én het voortzetten van „De Tribune".

Maar het slot der eerste alinea van het I. B.-voorstel waarin als 't ware een verbod tot opheffing van „De Tribune" wordt gegeven, dient te worden veranderd.

Wij moeten niet den schijn geven alsof wij geen eenheid willen. Spr. wil wel de eenheid en hoopt dat ze alsnog, in 't belang der arbeidersbeweging, tot stand komt. (Applaus.)

B. Coltof (Den Haag) vraagt Voogd of deze nu werkelijk meent dat de S. D. A. P. nu op hàár kosten een „Tribune" zal geven.

Die redakteur in het nieuwe weekblad is een koncessie der S. D. A. P., doch ondanks dat is 't fusie-voorstel niet aannemelijk en maakt 't optreden in deze van het Intern. Bur., een fusie niet waarschijnlijk.

FEUILLETON.

ANDREAS VÖST.

Uit het Duitsch.

Van LUDWIG THOMA.

(*Bewerkt door J. P. W. v. R.*)

„Goeden nacht, mijnheer Sporner, en...."

De zin werd afgebroken en door een handdruk voltooid.

Zoo verstaanbaar, dat de chef der firma er door getroffen werd en bijna in verzoeking kwam de overwinning van mevrouw Sofie in een nederlaag te veranderen.

Maar Sylvester wachtte het niet af; hij verliet de kamer nog haastiger dan Truida en pas op de trap ging hij langzamer.

staan, die over niets anders dan heilige onderwerpen handelden.

De geschriften van den heiligen Thomas van Aquino, „de heerlijkheden van Maria", van Alphons van Liguori, benevens verscheiden gebedenboeken en getijboeken en een ongewijd geschrift: de uitoefening van het katholieke ambt van pastoor, door Stingl, „de Sulzbacher kalender" en de waterkuur van pastoor Kneipp.

Dat was de bibliotheek van Baustätter. Op

„Ik wil van de Erlbachers niets meer weten. Zij moeten zich maar aan Vöst houden, dien zij toch zoo graag hebben. Ik heb geen Erlbacher noodig, ik ben er geen iets schuldig, en behoef mij voor niemand in acht te nemen. Neen, ik wil van de verkiezing niets meer hooren."

Baustätter luisterde kalm toe en zeide toen:

„Je maakt je boos; dat moet je niet doen."

„U heeft u ook boos gemaakt."

„Ik? Neen, daarvoor heb ik geen reden

Spr. keert zich tegen de motie-Rotterdam. Wil men werkelijk de fusie, dat moet men van de oude partij geen verklaring verwachten als in de Rotterdamsche motie belichaamd en waarin feitelijk van de S. D. A. P. wordt verlangd te verklaren, dat zij verkeerd heeft gehandeld.

Bij ernstig willen van de fusie moeten ook wij tot koncessies bereid zijn.

Op al die gronden wil de afd. Den Haag de opdracht aan 't P.B. geven, die in de motie dier afd. is vermeld.

Ten slotte wijst ook deze afgevaardigde op het gevaar dat er gezegd kan worden dat de S. D. P. de fusie niet wil.

Kuiper (Amsterdam) verdedigt de motie-Rotterdam en stelt voorop dat bij de voorstellen vooral gelet moet worden op wat er niet in staat.

Hij verduidelijkt zijn meening met te verwijzen naar het drijven van Troelstra tegen de Marxisten in de oude partij.

Gorter ontkent, zooals ten onrechte in „Het Volk" van gisteravond stond, dat òf te Brussel òf te Amsterdam er van te voren een resolutie aan het P. B. van deze partij is getoond. Hier kreeg het P. B. slechts enkele punten, in Brussel niets.

Na lange overweging van de zaak, verklaart spr., kwam hij tot de meening dat er wél iets goeds in het voorstel zat. Daarom heeft hij op een kongres aangedrongen, omdat Huysmans had meegedeeld dat hij gisteren op de vergadering van het S. D. A. P.-bestuur enkele punten, door het P. B.-bestuur vooropgesteld, zou toelichten.

Dan zou gisteravond, zegt spr,, ons P. B. hebben kunnen vergaderen, om daarna het kongres te hooren.

Het antwoord van 't S. D. A. P.-bestuur was gisteravond echter niet ingekomen, zoodat de onderhandelingen nog gaande zijn en hij dus, als minderheidslid van het P. B. in deze, thans moeilijk spreken kan, wijl anders de andere partij argumenten tegen dit P. B. kan putten uit de woorden van de minderheid.

Dat laatste zou tot verzwakking van het standpunt van dit P. B. leiden.

Spr., voortgaande, zegt meer waarde te hechten aan het tweede punt inzake de opname van dien redakteur in het nieuwe weekblad, dan de meerderheid van het P. B. Omdat dit ons, zegt hij, wordt gegeven en het een wapen zou zijn dat wij den arbeiders, liep 't verkeerd, konden toonen.

Inzake het derde punt was spr. homogeen met het partijbestuur. Ook hij had tegen Huysmans gezegd dat dit punt moest worden veranderd en de onderhandelingen geschieden moesten op grond van gelijkheid der beide partijen.

Spr. wil eveneens een korten tijd voor de beraadslaging zien vastgesteld, wil, in 't belang der zaak, nog twee, nog drie vergaderingen desnoods voor de onderhandelingen bestemd zien, om daarna te stemmen.

Hij raadt aan de openbare vergaderingen nog voor één week uit te stellen, al is dit tegen de meening van het kongres. (Geroep: Neen!) Doch spr. handhaaft dit voorstel omdat men niet, zij 't ook ton onrechte, den schijn op zich moet laden, de totstandkoming der eenheid te hebben verhinderd. Dit laatste te voorkomen zal ons sterker doen staan bij den strijd, dien we later wellicht te voeren hebben met de S. D. A. P.

Mendels licht toe dat alleen Huysmans de man was die de voorstellen deed, de zelfstandige persoon die aan beide partijen de voorstellen deed en deze niet de briefdrager van beide partijen was.

Dadelijk heeft spreker Huysmans gezegd dat men bij de onderhandeling met de S. D. P., niet met de „uitgetreden leden der S. D. A. P." heeft te maken. Daarbij is Huysmans dezerzijds gezegd dat 't organisatorisch onmogelijk verlangd kon worden dat de S. D. P. zou voldoen aan het Deventer besluit, genomen door een andere partij. Dit stelde de S. D. P. niet op voet van gelijkgerechtigdheid en vond daarom in spr. een tegenstander.

Het tweede punt vond spr.'s instemming omdat, ging dit niet goed, er toch een beroep was op het scheidsgerecht.

Het gewicht der zaak drukt spr. zwaar. Persoonlijk hoeft spr. niet naar een hereeniging te haken, doch de zaak moet beschouwd en alles dient vermeden wat slechts den schijn geeft, alsof de fusie op óns zou afstuiten, op onwil van deze partij. Daarom heeft spr. gezegd: „Laten wij ons tegenvoorstel formuleeren". Indien de S. D. A. P. dat had verworpen dan hadden zij, de S. D. A. P., het odium op zich geladen niet de fusie te willen.

Doch dit P. B. wilde op dat voorstel van spr. niet ingaan, wat hij betreurt. Tijdens de onderhandelingen wilde ook spr. de aktie zien opgeschort, al gaat „Het Volk" ook voort met zijn persoonlijke viezigheden. Maar onze partij staat of valt toch niet met het wachten van 'n paar weken!

Aktie opschorten, verlamt onze aktie, doch méér nog zou die verzwakt worden als op ons de schuld kon worden geworpen, de tot standkoming der eenheid te hebben verhinderd.

Het door Joh. Visscher en Kuiper gesprokene vindt spr. kinderlijk naïef. Al staat de volle meeningsuitingsvrijheid in de voorstellen, dan toch blijft de meerderheid in de S. D. A. P. zoo als ze is.

Spr. heeft niet de hysterische haast om niet een paar dagen te verliezen. Opschorting der aktie is beslist noodzakelijk. Wij zijn nog in onderhandeling, zegt Mendels, ondanks het bericht in de bladen. Wij zullen aan Huysmans vragen hoe 't er nu mee zit en ons bereid houden tot konferenteren, om ná de onderhandeling per referendum de meening van de partij te weten.

Ceton wil 'n enkel woord zeggen, omdat nu blijkt hoe slim het revisionisme is.

't Heeft nu zelfs Gorter en Mendels te pakken. (Geroep: Juist!)

't Ging niet om punt 2, doch om de vrije meeningsuiting. Als die ons gewaarborgd wordt, gaan we weer in de S. D. A. P.

Intrekking van *b* en *c* is hoofdzaak. Wij moeten in de partij hebben vrije meeningsuiting, dat is alles wat wij hebben willen. Met dat weeklad hebben wij niets te maken.

't Is daarom zoo knap van het revisionisme dat het zelfs Gorter heeft te pakken genomen door hem in verwarring te brengen, door hem den vorm te doen aanzien voor het wezen der zaak.

Men wil van ons de opschorting der aktie, doch dan moet ook de S. D. A. P. dat doen en dit is onmogelijk. Welnu, ook voor ons is het onmogelijk. (Applaus.) De arbeiders wachten op ons!

Mendels: Heb je ze goeie dingen te zeggen, dan kan dat over drie weken óók nog.

Ceton: Och, men wil nu den schijn vermijden alsof de breuk op ons zou rusten. Doch de revisionisten zijn hierin veel slimmer dan wij. Zij zullen ons toch de schuld geven. Maar onzerzijds moet den arbeiders worden duidelijk gemaakt, dat de S. D. A. P. de schuld draagt van de verstoorde eenheid.

Wij eischen iets van een andere partij, welnu, alleen de kracht kan ons er brengen. Die kracht krijgen we door vóór de arbeiders te gaan. Door de aktie niet stop te zetten, werken we juist in 't belang van de eenheid. (Toejuiching.)

Het bestuur acht nu het komen tot stemming noodzakelijk, doch Mendels wil nog even tegen een voorstel-Leiden spreken dat de aktie nog voor één week wil opschorten.

Wijnkoop. We hebben nu toch lang genoeg gediskussieerd!

Mendels. Ja, maar de minderheid in het P. B. moet, inzake dit voorstel, toch nog haar meening kunnen uiten!

Wijnkoop. Ze heeft het woord gehad!

Mendels: Hierover wil ik toch nog 'n enkel woord!

Wijnkoop: Niet zoo zenuwachtig!

Mendels: *Jij* bent zenuwachtig!

Aan 't slot van dit dispuut krijgt Mendels toch nog het woord om te zeggen dat hij tegen het voorstel-Leiden is omdat daardoor alles, op het verschil van één dag, kan afspringen.

Het voorstel-Leiden, alsnu in stemming gebracht, wordt verworpen en de motie-Rotterdam aangenomen met 257 tegen 127 stemmen en 14 blanko. Daarbij zijn ook aangenomen de amendementen, bedoelende op het eind der eerste alinea van de besluiten toe te voegen: en van dat tot opheffing der „Tribune", zoodat, tegenover de opheffing der S. D. P. ter wille van de eenheid door de S. D. A. P. bij referendum wordt besloten tot het intrekken van het besluit tot royement der drie „Tribune"-redakteuren, en van dat tot opheffing der „Tribune".

Benevens een tweede amendement, waarbij aan de slot-alinea der motie wordt toegevoegd, dat onderhandelingen voor de fusie zullen worden gevoerd: echter zonder dat zulks ten gevolge heeft dat de aktie der S. D. P. tijdens de onderhandelingen wordt opgeschort.

Na deze stemming vraagt De Visser uit Den Haag of 't bij deze stemming blijft dan wel of er een referendum over zal worden gehouden.

Knuttel (Leiden) raadt 't referendum sterk af, omdat 't feitelijk een koncessie zou zijn aan de minderheid.

Wijnkoop: Het bestuur ziet niet in, dat het referendum behoeft te worden gehouden.

Bern. van Praag: Je hebt 't toch op de vergadering van gisteravond toegezegd!

Wijnkoop: 'k Heb gisteravond gezegd, dat het kongres 't kan uitmaken.

Door Voogd (Tiel) wordt het houden van

Nadat Knuttel andermaal tegen het houden van het referendum had gesproken en, tegen de uitlegging van Rotterdam in, bepaald was, dat het besluiten vóór het referendum geenszins bedoelde de aktie op te schorten, werd met 320 tegen 42 en 43 in blanko uitgebrachte stemmen, het houden van het referendum verworpen.

Een incident.

Een afgevaardigde voor Rotterdam vraagt nu of na dit gevallen besluit het partijbestuur 't zóó opvat als die afdeeling meent; dat thans, ongeacht de voortzetting der fusie-beraadslagingen, toch de openbare vergaderingen zullen gehouden worden waarop Wijnkoop, Gorter en Mendels de noodzakelijkheid der partijoprichting zullen uiteenzetten.

De voorzitter: Juist zóó heeft het partijbestuur zich de toepassing van het besluit gedacht.

Gorter vraagt thans het woord tot het afleggen van de verklaring, dat hij zich ná het gevallen besluit nog eens bedenken moet en zijn beslissing na eenige dagen zal meedeelen.

De zaak is té belangrijk dan dat hij nu in dit oogenblik wil besluiten.

Mendels: Ook ik voel mij genoodzaakt tot eenige verklaring.

De gang van zaken is hier niet gegaan zooals ik gewenscht had en gedacht had goed te zijn. Ook ik moet mij nog eens een nacht of een dag bedenken, hoe mijn houding zal zijn.

De voorzitter Wijnkoop voelt zich, na de verklaringen van Gorter en Mendels als persoon verplicht, op te komen tegen dit individueele optreden van eenige leden van deze nieuwe soc.-dem. partij.

Wij zijn een soc.-dem. partij.

Ceton: Een demokratische vooral!

Een stem: Jawèl, het referendum!

Wijnkoop, voortgaande: Waar wij hier in allen ernst een besluit hebben genomen, gaat 't niet aan dit door een individueel optreden ongedaan te maken.

't Is dezelfde praktijk waartegen wij in de S. D. A. P. hebben gevochten, omdat daar door personen de demokratie werd ondermijnd.

Het spijt spr. dat ook hier die strijd tegen de demokratie voorhanden is, het spijt hem ook, dat hij op dit kongres van een nauwelijks enkele dagen geleden gegrondveste partij tegen iets dergelijks moet opkomen, doch bovenal is klaarheid wenschelijk.

Voorzitter gelooft dit te mogen zeggen uit naam van de geheele partij, van allen die met ons in zee zijn gegaan zooals de partij dat wil. (Langdurige toejuichingen.)

De Visser (Den Haag): Men heeft in de oude partij, zegt spr. met stemverheffing, geprobeerd, de Marxisten van elkaar te scheuren. 't Is ten deele gelukt, een tijdelijk succes voor de revisionisten, waarvan zij echter later het nadeel zullen ondervinden. Maar door een geslepen taktiek wil men ook in deze Marxistische partij scheuring brengen.....

Wijnkoop: Dat zal niet gebeuren....

De Visser, voortgaande, wijst er nu op, dat de motie-Rotterdam in Den Haag niet gunstig werd ontvangen, doch, aangenomen, nu ook door die afdeeling zal worden uitgevoerd.

Met klem raadt spr. daarom Mendels en Gorter aan, eenzelfde houding aan te nemen tot steun van 't Marxisme en tot groote onaangenaamheid van revisionisten en kapitalisten, beide. (Applaus.)

Mendels: Het spijt mij dat Rotterdam onmiddellijk, na zulk een belangrijke beslissing, die vraag gesteld heeft. Hij protesteert tegen de meening, alsof er iets ondemokratisch in zou zitten dat hij niet onmiddellijk zijn besluit kan nemen. Hij geeft niet toe, omdat andere personen iets van hem wenschen. Hij zal alleen toegeven voor wat hij voor zijn persoon voor de Nederlandsche arbeidersbeweging verantwoorden kan. (Toejuiching.)

Ik behoud mij de vrijheid voor om m'n eigen, zelfstandige beslissing te nemen.

Het incident is hiermee gesloten.

Voor hij het kongres sluit, moet Wijnkoop er nog op wijzen, dat ten onrechte de vorige week in de pers is vermeld, dat ook de twee nog te kiezen bestuurders reeds waren gekozen. Er heeft in de partij nog een herstemming plaats tusschen Hemerik, Mannoury, Ravesteijn en A. S. de Levita.

Laatstgenoemde had het partijbestuur een uitvoerig schrijven gezonden, waarin hij zijn kandidatuur introk, omdat 1o de houding van Gorter en Mendels, die zich na hun aanvankelijk bedanken plotseling weer beschikbaar stel-

Bij de sluiting legt Wijnkoop den nadruk op 't belangrijke besluit, heden genomen.

Hij heeft daarbij op 't oog, dat de partij aannam, ondanks listige aanslagen, met kracht en energie den strijd te aanvaarden. In de eerste plaats tegen de bourgeoisie, doch als ze ons in den weg treedt, ook tegen de S. D. A. P. Dit besluit om de aktie te voeren is een heilzaam besluit, omdat er uit blijken zal, zegt spr., dat onze eenheid grooter en grooter zal worden.

Omdat de S. D. A. P. met haar propaganda niet wil komen bij het proletariaat zullen wij, de nieuwe soc.-dem. partij, daarvan de vruchten plukken.

Van vandaag af in den strijd tegen de bourgeoisie, vóór het proletariaat. (Applaus.)

Het kongres wordt gesloten.

Amsterdamsch Nieuws.

Een college van v. d. Goes. De privaatdocent in de socialistische ekonomie F. van der Goes heeft het voornemen Woensdag a.s., 's middags 4 uur, in het Universiteitsgebouw, kamer no. 18, een college te openen over het onderwerp: „Prostitutie als vrouwenarbeid". Belangstellenden kunnen teekenen bij den pedel.

—

Een kinderkoor. De vereeniging „Ons Huis buiten de Muiderpoort" had gisteravond een uitvoering in „Handwerkers Vriendenkring" die uitstekend geslaagd mag heeten. Het kinderzangkoor dier vereeniging, onder leiding van Stolker, liet zich hooren in een uitgezocht programma van Hollandsche componisten. Ook dit koortje, dat evenals onze „Kleine Stem" de voortreffelijke leiding van zijn direkteur openbaart, was een lust om te hooren en de luide bijval die het mocht erlangen, was dubbel verdiend.

Medewerking verleenden voorts mej. Joh. de Vries en de heer Van Brummelen. Beide voldeden best, vooral de laatste wist met zijn „Sarlotteken" van Wierts en „Moet je varen" van Verhulst de zaal te pakken.

De overtalrijk opgekomenen gaven herhaaldelijk door warm applaus hun dankbaarheid voor het genotene te kennen.

—

Coöperatie-propaganda. Het maanblad onzer coöperatie „De Dageraad" meldt omtrent de propaganda de laatste maanden:

Ons vorig maandblad werd in 7000 exemplaren verspreid.

30.000 groote strooibiljetten worden in de buurt van bakkerij en winkels, trap op trap af uitgereikt.

8000 brochures „De Cathechismus van den Verbruiker" worden op doelmatige wijze uitgezet.

In 10 vakbladen wordt 3 à 4 keer een flinke advertentie geplaatst.

Elke week bevat „Het Volk" een groote, in het oog loopende advertentie.

Dinsdag j. l. verscheen een bijblad bij de Amsterdamsche editie van „Het Volk", geheel aan de coöperatie en aan onze reclame voor waterbrood gewijd. Van dit bijblad worden in de Joodsche wijken 10.000 exemplaren uitgezet.

Kunst en Letteren.

Oratorium Vereeniging. De uitvoering van „Le Chant de la Cloche" (het lied van de klok) op Zaterdagavond jl. heeft velen een genotvollen avond verschaft. Vooral de koren en het orkest hebben ons een rijk genot geschonken. De solisten konden ons minder bekoren. De stem van Caseneuve pakt wel eens in het middenregister, maar in het hooge register is het geluid droog en de overgangen niet steeds onberispelijk. Mevr. Reballio-Siewe vibreert zoo sterk dat het bepaald hinderlijk is. Mej. Molsbergen en de heer Spoel vervulden hun weinig belangrijke partijen op bevredigende wijze. Het geheel stond onder de beproefde leiding van Tierie, die in de ensemble-gedeelten prachtige klankeffecten wist te bereiken. B.

—

Concert. In het gebouw „de Werkende Stand" gaf het à capella-koor „Crescendo" gisteren een middag-concert, onder leiding van haren directeur Willem Hespe. De tengehoore gebrachte nummers waren goed ingestudeerd en voldeden het goed opgekomen publiek wel. De altzangeres, mej. Vlieger, en de bariton Anton Lampe verleenden hunne medewerking; vooral de laatste werd zeer toegejuicht.

—

Het „Toonzeel". Naar aanleiding van een

punt van dit P. B. leiden.

Spr., voortgaande, zegt meer waarde te hechten aan het tweede punt inzake de opname van dien redakteur in het nieuwe weekblad, dan de meerderheid van het P. B. Omdat dit ons, zegt hij, wordt gegeven en het een wapen zou zijn dat wij den arbeiders, liep 't verkeerd, konden toonen.

Inzake het derde punt was spr. homogeen met het partijbestuur. Ook hij had tegen Huysmans gezegd dat dit punt moest worden veranderd en de onderhandelingen geschieden moesten op grond van gelijkheid der beide partijen.

Spr. wil eveneens een korten tijd voor de beraadslaging zien vastgesteld, wil, in 't belang der zaak, nog twee, nog drie vergaderingen desnoods voor de onderhandelingen bestemd zien, om daarna te stemmen.

Hij raadt aan de openbare vergaderingen nog voor één week uit te stellen, al is dit tegen de meening van het kongres. (Geroep: Neen!) Doch spr. handhaaft dit voorstel omdat men niet, zij 't ook ten onrechte, den schijn op zich moet laden, de totstandkoming der eenheid te hebben verhinderd. Dit laatste te voorkomen zal ons sterker doen staan bij den strijd, dien we later wellicht te voeren hebben met de S. D. A. P.

Mendels licht toe dat alleen Huysmans de man was die de voorstellen deed, de zelfstandige persoon die aan beide partijen de voorstellen deed en deze niet de briefdrager van beide partijen was.

Dadelijk heeft spreker Huysmans gezegd dat men bij de onderhandeling met de S. D. P., niet met de „uitgetreden leden der S. D. A. P." heeft te maken. Daarbij is Huysmans dezerzijds gezegd dat 't organisatorisch onmogelijk verlangd kon worden dat de S. D. P. zou voldoen aan het Deventer besluit, genomen door een andere partij. Dit stelde de S. D. P. niet op voet van gelijkgerechtigdheid en vond daarom in spr. een tegenstander.

Het tweede punt vond spr.'s instemming omdat, ging dit niet goed, er toch een beroep was op het scheidsgerecht.

Het gewicht der zaak drukt spr. zwaar. Persoonlijk hoeft spr. niet naar een hereeniging te haken, doch de zaak moet beschouwd en alles dient vermeden wat slechts den schijn geeft, alsof de fusie op ons zou afstuiten, op onwil van deze partij. Daarom heeft spr. gezegd: „Laten wij ons tegenvoorstel formuleeren". Indien de S. D. A. P. dat had verworpen dan hadden zij, de S. D. A. P., het odium op zich geladen niet de fusie te willen.

Doch dit P. B. wilde op dat voorstel van spr. niet ingaan, wat hij betreurt. Tijdens de onderhandelingen wilde ook spr. de aktie zien opgeschort, al gaat „Het Volk" ook voort met zijn persoonlijke viezigheden. Maar onze partij staat of valt toch niet met het wachten van 'n paar weken!

Spr. wilde het voorstel-Huysmans amendeeren doch de meerderheid van 't P. B. wilde dat niet. Nogmaals wijst spr. er op dat alles moest worden gedaan om op de S. D. A. P. het odium te leggen, de fusie niet te willen.

Maar tijdens de onderhandelingen,.... het geweer bij den voet.

Wij eischen iets van een andere partij, welnu, alleen de kracht kan ons er brengen. Die kracht krijgen we door vóór de arbeiders te gaan. Door de aktie niet stop te zetten, werken we juist in 't belang van de eenheid. (Toejuiching.)

Het bestuur acht nu het komen tot stemming noodzakelijk, doch Mendels wil nog even tegen een voorstel-Leiden spreken dat de aktie nog voor één week wil opschorten.

Wijnkoop. We hebben nu toch lang genoeg gediskussieerd!

Mendels. Ja, maar de minderheid in het P. B. moet, inzake dit voorstel, toch nog haar meening kunnen uiten!

Wijnkoop. Ze heeft het woord gehad!

Mendels: Hierover wil ik toch nog 'n enkel woord!

Wijnkoop: Niet zoo zenuwachtig!

Mendels: *Jij* bent zenuwachtig!

Aan 't slot van dit dispuut krijgt Mendels toch nog het woord om te zeggen dat hij tegen het voorstel-Leiden is omdat daardoor alles, op het verschil van één dag, kan afspringen.

Het voorstel-Leiden, alsnu in stemming gebracht, wordt verworpen en de motie-Rotterdam aangenomen met 257 tegen 127 stemmen en 14 blanko. Daarbij zijn ook aangenomen de amendementen, bedoelende op het eind der eerste alinea van de besluiten toe te voegen: en van dat tot opheffing der „Tribune", zoodat, tegenover de opheffing der S. D. P. ter wille van de eenheid door de S. D. A. P. bij referendum wordt besloten tot het intrekken van het besluit tot royement der drie „Tribune"-redakteuren, en van dat tot opheffing der „Tribune".

Benevens een tweede amendement, waarbij aan de slot-alinea der motie wordt toegevoegd, dat onderhandelingen voor de fusie zullen worden gevoerd: echter zonder dat zulks ten gevolge heeft dat de aktie der S. D. P. tijdens de onderhandelingen wordt opgeschort.

Na deze stemming vraagt De Visser uit Den Haag of 't bij deze stemming blijft dan wel of er een referendum over zal worden gehouden.

Knuttel (Leiden) raadt 't referendum sterk af, omdat 't feitelijk een koncessie zou zijn aan de minderheid.

Wijnkoop: Het bestuur ziet niet in, dat het referendum behoeft te worden gehouden.

Bern. van Praag: Je hebt 't toch op de vergadering van gisteravond toegezegd!

Wijnkoop: 'k Heb gisteravond gezegd, dat het kongres 't kan uitmaken.

Door Voogd (Tiel) wordt het houden van het referendum over 't gevallen besluit aanbevolen, Rotterdam wijst er daarentegen op, dat de minderheid met het referendum feitelijk terug wil komen op een genomen besluit. De bedoeling is eigenlijk, door het houden van het referendum, tóch de aktie nog eenigen tijd op te schorten.

Met klem raadt spr. daarom Mendels en Gorter aan, eenzelfde houding aan te nemen tot steun van 't Marxisme en tot grote onaangenaamheid van revisionisten en kapitalisten, beide. (Applaus.)

Mendels: Het spijt mij dat Rotterdam onmiddellijk, na zulk een belangrijke beslissing, die vraag gesteld heeft. Hij protesteert tegen de meening, alsof er iets ondemokratisch in zou zitten dat hij niet onmiddellijk zijn besluit kan nemen. Hij geeft niet toe, omdat andere personen iets van hem wenschen. Hij zal alleen toegeven voor wat hij voor zijn persoon voor de Nederlandsche arbeidersbeweging verantwoorden kan. (Toejuiching.)

Ik behoud mij de vrijheid voor om m'n eigen, zelfstandige beslissing te nemen.

Het incident is hiermee gesloten.

Voor hij het kongres sluit, moet Wijnkoop er nog op wijzen, dat ten onrechte de vorige week in de pers is vermeld, dat ook de twee nog te kiezen bestuurders reeds waren gekozen. Er heeft in de partij nog een herstemming plaats tusschen Hemerik, Mannoury, Ravesteijn en A. S. de Levita.

Laatstgenoemde had het partijbestuur een uitvoerig schrijven gezonden, waarin hij zijn kandidatuur introk, omdat 1o de houding van Gorter en Mendels, die zich na hun aanvankelijk bedanken plotseling weer beschikbaar stelden blijkbaar daaruit voortsproot, dat er kandidaten voor het partijbestuur werden gesteld die hen niet aanstonden; 2o wijl de verkiezing onregelmatig in haar werk ging.

Door Gorter werd ontkend, dat hij en Mendels niet sympathiek tegenover de gestelde P. B.-kandidaten stonden.

„Dat moeten de anderen doen. Als ik dat zeg, word ik uitgelachen, omdat ieder weet, dat ik zijn vijand ben."

„Dat is ook niet goed van je."

„Wat is niet goed?"

„Dat je vijandschap koestert. Dat moet men niet doen."

„Mijnheer de pastoor, neemt u het mij niet kwalijk, maar ik geloof, dat u het ook niet erg begrepen hebt op Vöst."

„Dan vergis je je. Ik doe slechts mijn plicht als zielverzorger. Maar ik ben tegenover niemand vijandig gezind."

Hierangl draaide zijn hoed in de hand en keek onverschillig het venster uit.

De woorden maakten geen indruk op hem en hij wachtte of er weer iets anders zou komen.

„Ik heb al meer opgemerkt, dat velen mij voor een vijand van Vöst aanzien", zei de pastoor na een stilte.

„Ja, dat gelooven er heel wat."

„Dan gelooven de menschen iets verkeerds van mij. Dat zou slecht passen bij mijn priesterlijk gewaad."

„Men hoort er toch zoo over praten."

„Ik weet wel waardoor. Dat moet ieder verduren, die zijn plicht doet."

„Waarom bent u dan juist er zoo tegen, dat Vöst burgemeester wordt?"

„Dat is mijn plicht, en ik mag niet anders handelen. Vöst is niet geschikt een eerepost in de gemeente te vervullen."

Hierangl werd oplettend. Hij merkte, dat de pastoor nog een troef in de hand had.

„Ik heb het in zekeren zin als een legaat van mijn voorganger overgenomen", vervolgde Baustätter.

„Van den eerwaarden heer Held?"

„Ja, van mijn voorganger, Maurus Held."

„Men heeft er toch nooit iets van gemerkt, dat er toen iets voorgevallen is."

„Ik heb tot heden ook niets gezegd, en ik zou altijd het stilzwijgen hebben bewaard, als Vöst niet gekozen was geworden."

„Nu, en wat zou er dan zijn?"

Baustätter stond op en haalde uit de schrijftafel een blad papier. Hij hield het Hierangl voor.

„Ik heb mijn bril niet bij mij, dat kan ik niet lezen."

„Dan zal ik het je voorlezen. — Erlbach, 16 Juni 1889. Heden was voor den tweeden keer Johannes Vöst bij mij en klaagde bitter over de mishandelingen, welke hij van zijn zoon moest verduren. Hij toonde mij de afschuwelijke sporen er van. — Naschrift: Ik heb Andreas Vöst zijn afschuwelijk gedrag voor oogen gehouden. Hij toonde geen berouw en antwoordde met woeste bedreigingen tegen zijn vader. — Tweede naschrift: Andreas Vöst is een man, die ieder uit den weg moet gaan en voor wien openlijk moest gewaarschuwd worden. — Onderteekend is het: Maurus Held, pastoor te Erlbach. — Wat zeg je nu, Hierangl? Is het mijn plicht in te grijpen?

Baustätter legde het papier in de schrijftafel; hij zag den snellen blik niet, waarmede Hierangl er naar keek.

Deze zat onbewegelijk en keek het raam weder uit, toen de pastoor zich opnieuw tot hem wendde.

„Nu?"

„Daar heeft nooit iemand iets van gehoord. De oude Vöst heeft zich nooit beklaagd; ik geloof niet, dat er in heel Erlbach iemand is, die iets van den ouden Vöst vernomen heeft."

„Dat geloof ik graag. Het is heel natuurlijk, dat hij zooiets niet graag vertelde."

„Heeft hij het aan pastoor Held gebiecht?"

„Waar denk je aan? Dan zou ik het even weinig weten als u."

„Ja, ja."

„De oude man zal zijn leed geklaagd en hem verzocht hebben zijn zoon eens onder handen te nemen."

„Dat ik daar in het geheel niets van heb gehoord!"

„Jij zou het ook niet verteld hebben, Hierangl."

„Ja, ja."

„Maar denk je, dat ik het rustig zal aanzien, als Vöst burgemeester wordt? Hij is een gevaarlijk mensch."

„Nu, wat zult u nu achteraf doen, mijnheer de pastoor?

„Ik geef er bericht van aan het districtsbestuur!"

„Aan het districtsbestuur? Dat zal ook niets kunnen doen."

„Het kan de bekrachtiging weigeren. En dan nog iets, Hierangl. Ik heb je juist daarom laten roepen, omdat ik wil, dat de gemeente in kennis wordt gesteld van deze mededeeling."

„U bedoelt, dat ik dit verder moet vertellen?"

„Ja, dat wil zeggen...."

„Mijnheer de pastoor, ik wil u dadelijk zeggen, dat ik mij hier niet mede wil inlaten. Juist als ik het vertel, zullen de menschen het in twijfel trekken."

„Ik wil niet, dat je het zoo openlijk vertelt. Maar zoo tegen een paar menschen die tegen de verkiezing zijn. Misschien brengen die een klacht in."

„Wie zal de kat de bel aanbinden? Ik niet."

„Je behoeft het niet te doen. Maar je zult er eenigen opzoeken. Het is toch in het belang der gemeente?"

„Er zal heel wat spektakel over gemaakt worden. Vöst heeft velen op zijn hand."

„De menschen zullen toch niet steeds tegen hun pastoor zijn! Als zij hooren dat ook mijn voorganger de grootste bezwaren had, dan moeten zij toch wel gelooven, dat er wat aan hapert. Dan moeten ook hen de oogen open gaan!"

„Misschien bij een paar, maar niet bij velen! Dit gaat maar niet zoo op stel en sprong, u zult zien, er zal veel moeite uit voortkomen!"

„Dat zal mij niet tegenhouden, nu vecht ik dezen strijd eens goed uit. Ik doe het terwille van het aandenken van mijn zaligen ambtsbroeder."

Baustätter verhief zijn stem, maar geen heilige ijver klonk uit zijn woorden; haat, wereldsche haat was er achter verscholen.

(Wordt vervolgd.)

---

en de heer Van Brummelen. Beide voldeden best, vooral de laatste wist met zijn „Sarlotteken" van Wierts en „Moet je varen" van Verbulst de zaal te pakken.

De overtalrijk opgekomenen gaven herhaaldelijk door warm applaus hun dankbaarheid voor het genotene te kennen.

Coöperatie-propaganda. Het maanblad onzer coöperatie „De Dageraad" meldt omtrent de propaganda de laatste maanden:

Ons vorig maandblad werd in 7000 exemplaren verspreid.

30.000 groote strooibiljetten worden in de buurt van bakkerij en winkels, trap op trap af uitgeslekt.

8000 brochures „De Cathechismus van den Verbruiker" worden op doelmatige wijze uitgezet.

In 10 vakbladen wordt 3 à 4 keer een flinke advertentie geplaatst.

Elke week bevat „Het Volk" een groote, in het oog loopende advertentie.

Dinsdag j. l. verscheen een bijblad bij de Amsterdamsche editie van „Het Volk", geheel aan de coöperatie en aan onze reclame voor waterbrood gewijd. Van dit bijblad worden in de Joodsche wijken 10.000 exemplaren uitgezet.

Kunst en Letteren.

Oratorium Vereeniging. De uitvoering van „Le Chant de la Cloche" (het lied van de klok) op Zaterdagavond jl. heeft velen een genotvollen avond verschaft. Vooral de koren en het orkest hebben ons een rijk genot geschonken. De solisten konden ons minder bekoren. De stem van Caseneuve pakt wel eens in het middenregister, maar in het hooge register is het geluid droog en de overgangen niet steeds onberispelijk. Mevr. Reballio-Siewe vibreert zoo sterk dat het bepaald hinderlijk is. Mej. Molsbergen en de heer Spoel vervulden hun weinig belangrijke partijen op bevredigende wijze. Het geheel stond onder de beproefde leiding van Tierie, die in de ensemble-gedeelten prachtige klankeffecten wist te bereiken. B.

Concert. In het gebouw „de Werkende Stand" gaf het à capella-koor „Crescendo" gisteren een middag-concert, onder leiding van haren directeur Willem Hespe. De tengehoore gebrachte nummers waren goed ingestudeerd en voldeden het goed opgekomen publiek wel. De altzangeres, mej. Vlieger, en de bariton Anton Lampe verleenden hunne medewerking; vooral de laatste werd zeer toegejuicht.

„Het Tooneel". Naar aanleiding van een bericht in ons blad over een verandering van rolverdeeling bij de opvoeringen van Shaws „Vlinder" meldt de directie van het gezelschap ons, dat mej. v. Kuyk en de heer Kramer slechts tijdelijk de rollen van mevr. Royaards en den heer Weber overnemen, maar de oorspronkelijke bezetting der rollen als regel gehandhaafd blijft.